RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

PIERWSZY POLSKI TYGODNIK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU METALOWEGO, MASZYNOWEGO, MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH ORAZ BRANŻ POKREWNYCH

TRZY BEZPŁATNE DODATKI „ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA", „PRZEGLĄD DOSTAW" ORAZ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE"

PRZEDPŁATA: Kwartalnie $4\frac{1}{2}$ zł. Dla Gdańska $4\frac{1}{2}$ guld., dla Niemiec $4\frac{1}{2}$ mk. Dla Ameryki 1 dolara kwartalnie.

CENY OGŁOSZEŃ: $\frac{1}{1}$ str. 100 zł, $\frac{1}{2}$ str. 60 zł, $\frac{1}{4}$ str. 35 zł, $\frac{1}{8}$ str. 20 zł, $\frac{1}{16}$ str. 10 zł. Ogłoszenia na okładce z dopłatą. W Gdańsku te same ceny w guldenach. — Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobn. taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje inna taryfa.

Redakcja i Administracja
Poznań, Wielka 10. Telefon 22-77

Wyłączne zastępstwo na Gdańsk:
Biuro ogłoszeń „Devera" - Gdańsk, Langgasse 75. Telefon 11-77.

Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań. — Przy wszelkich kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy w Poznaniu.

Na wypadek zwłoki lub skargi sądowej, wszelkie rabaty upadają.

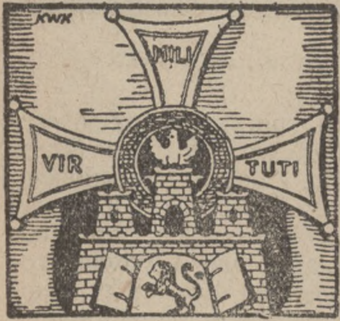
KONTO CZEKOWE: P. K. O. w POZNANIU Nr. 202-796

Nr. 36. Poznań, 10 września 1926 Rok VI

TREŚĆ NR. 36:

Przemysł metalowy i maszynowy na VI. Targach Wschodnich

Tegoroczne jesienne Targi Wschodnie, mimo, że przypadły w czasokresie krytycznej wciąż jeszcze sytuacji gospodarczej i wytężonych wysiłków

wyrównywania przykrych skutków ostatniego spadku waluty polskiej, stabilizującej się dopiero od szeregu tygodni, robią na ogół bardzo dodatnie wrażenie. W połączeniu z osobno pod patronatem Targów zorganizowanemi wystawami, jak budowlaną, drogową, higjeniczno-przeciwgruźlicową i higjeniczno - spożywczą, VI. Targi we Lwowie stanowią chlubny dowód energji i siły woli społeczeństwa, zdolnego do wytężonych porywów w kierunku zwalczania przeciwności, napotykanych na drodze około utrwalania podwalin gospodarstwa krajowego.

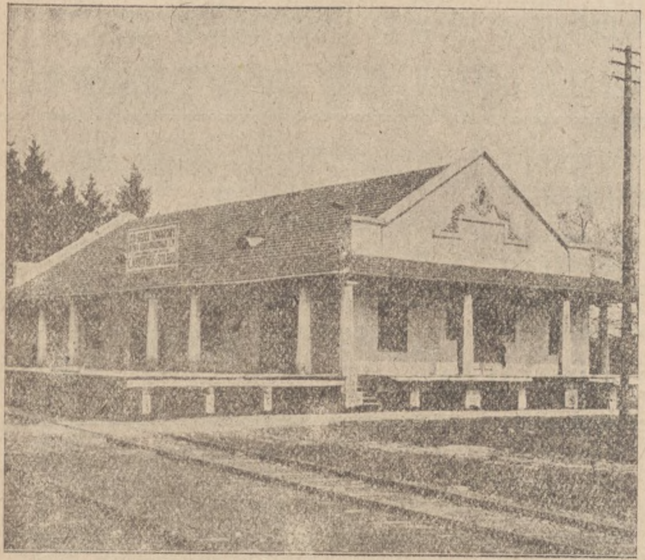
Przechodząc w myśl tendencji pisma naszego do skreślenia pobieżnego choćby tylko poglądu na udział przemysłu metalurgicznego i maszynowego, zaznaczyć wypada, że najrozleglejsza pod względem zróżniczkowania krajowa dziedzina ta wytwórcza, stanęła i tym razem na posterunku i w stosunku procentualnym zajmując pierwsze miejsce, obesłała Targi najliczniej eksponatami swemi. Trudno jednakże twierdzenie powyższe pozostawić bez wszelkiego zastrzeżenia, bowiem współczesny okres niepomyślnych konjunktur i przejawów życia gospodarczego, wycisnąć zdołał i tu również swe piętno, co zwłaszcza podpada na rzut oka, porównując udział z targami jesieni ubiegłej.

Podczas gdy w roku ubiegłym, grupa przemysłu górnośląskiego reprezentowana była przez 21 najpoważniejszych przedsiębiorstw tegoż okręgu, obecnie, zupełny brak ciężkiego przemysłu stanowi w dziale wytwórstwa metalurgicznego jedną z poważniejszych luk. Nie będziemy tu zgłębiali przyczyn tej absencji, ponieważ stanowisko zajęte przez przemysł górnośląski tłumaczyć można sobie różnie, bądźto trudnością położenia, brakiem zaufania w spełnienie przejętego zadania przez imprezę lwowską, a co najprawdopodobniejsze, wpływami natury gospodarczo - politycznej. Lecz nie tylko górnośląski, gdyż i ciężki przemysł staropolskich okręgów niedostatecznie jest reprezentowany.

Drugą z rzędu najpoważniejszą grupą produkcji metalurgicznej, to silnem napięciem wyróżniający się dział budowy maszyn rolniczych. Przemysł ten, składający się z przeszło 200 fabryk, w tem kilka zakładów poważnych, zatrudniających każdy ponad 500 robotników i kilkanaście średnich fabryk, dających każda przeciętnie zajęcie 100 do 150

robotnikom, walczy w bieżącym roku z bardzo ciężkiemi trudnościami wytwórczemi, które i na Targach Wschodnich znalazły niestety swe odbicie.

W przeciwstawieniu do imponujących wprost pokazów wytwórczości polskiej maszyn rolniczych

Dworzec towarowy bocznicy kolejowej Targów Wschodnich.

z lat poprzednich, organizowanych przez II. grupę Związku Przemysłowców Metalowych, tegoroczna wystawa eksponatów z dziedziny maszyn rolniczych jest z przyczyn wskazanych, stosunkowo nikłą. Czołowe miejsce zajmują tu jak zazwyczaj H. Cegielski, Tow. Akc. w Poznaniu reprezentowane przez firmę Henryk Małecki we Lwowie oraz „Unja“, Zjednoczone Fabryki Maszyn z siedzibą centrali w Grudziądzu, reprezentowana przez firmę „Agraria“, Adam Kamiński we Lwowie. Pomimo obfitości fabrykatów, wystawionych przez dwa te koncerny, uderza nieobecność ciężkich i bardziej skomplikowanych maszyn, używanych naprzykład w rolnictwie zachodnich dzielnic kraju. Widocznie pokaz na pod-

Pawilon urządzeń instalacyjnych.

stawie zdobytych doświadczeń i ze względów natury innej dostosowano ściśle do widoków i możności zbytu.

Z dalszych fabryk krajowych w tym dziale wystawiają firmy: Bronikowski, Grodzki, Wasilewski, S. A., dla wyrobu i handlu maszynami rolniczemi w Warszawie oraz Umrath Fr. Melichar i S-ka, Fabryka maszyn rolniczych we Lwowie. Zastąpione przez reprezentantów krajowych, wystawiają jeszcze w dziale maszyn rolniczych następujące firmy zagraniczne: Aktiebolaget Gloriawerke, Gafte, Wichterle i Kowarik, T. A., Prosenjów, Pracner Jan Roudnice n. Łabą, Eberhardt Bracia, fabryka pługów w Ulm nad Dunajem.

Wziąwszy pod rozwagę, że nasz przemysł maszyn rolniczych zdolen byłby wywozić dwie trzecie swej produkcji i że Rosja odbierała niegdyś 90 proc. produkcji niektórych naszych zakładów, dalej możność zdobycia rynków zbytu w Rumunji, Jugosławji, Bułgarji, oraz na Bliskim Wschodzie, szczególnie w Turcji, ubolewać należy, iż szereg poważniejszych przedsiębiorstw wytwórczych, mogących pracować na eksport, nie stanął do apelu. Wprawdzie w uzyskaniu doraźnych w tym zakresie korzyści staje na przeszkodzie cały splot różnorodnych czynników, lecz Targi Wschodnie, są wybraną instytucją dla przeprowadzenia brakującej nam racjonalnej organizacji rozszerzenia naszej ekspansji na zewnątrz.

Z kopalnictwa polskiego, pomijając wspomnianą już nieobecność hutnictwa i brak eksponatów rud, zadowalająco reprezentowany jest przemysł węglowy, pracujący jak wiadomo od maja r. b. pod znakiem odprężenia i polepszonej znacznie konjunktury

Pawilon Ziemskiego Banku Kredytowego.

wywozowej. W dziale tym spotykamy najpoważniejsze zakłady zagłębia węglowego górnośląskiego jak: S.-A. Giesche z Katowic, Zakłady Hohenlohego z Wełnówca p. Katowicami, „Progress“ z Katowic, „Robur“, Związek kopalń górnośląskich, reprezentowany przez firmę „Silesiana“ we Lwowie, kopalnie ks.Pszczyńskiego z siedzibą dyrekcji w Katowicach oraz Czernickie Towarzystwo węglowe S. A. w Niewiadomiu p. Rybnikami.

Poza wskazanemi powyżej lukami i brakami, pokaz przemysłu metalowego przedstawia się zresztą jako imponujący t a r g m e t a l u r g i c z n e g o p r z e m y s ł u p r z e t w ó r c z e g o. W tym zakresie znajdujemy tu obfitość różnorodnych eksponatów, wskazujących na wielce zróżnicowaną już w Polsce wytwórczość na tem polu i uważny obserwator stwierdzić zdoła znaczne postępy w tej dziedzinie w kierunku specjalizacji. Objaw to chlubny, tembardziej zadowalający, że rozwój przemysłu zaznacza się wśród najcięższych warunków kryzysu i zastoju.

Ramy jednego artykułu są za szczupłe, by móc choć kilka słów poświęcić poszczególnym licznym grupom produkcyjnym, ograniczyć się więc musimy do wyszczególnienia tylko najważniejszych:

W dziale maszyn w pawilonie 6 znana powszechnie fabryka J. John w Łodzi, wystawia pędnie i części transmisyjne oraz słynne swe maszyny narzędziowe, obrabiarki i tokarki do żelaza, imadła i t. p. W pawilonie 10 wyróżnia się wystawa bydgoskiej fabryki, koncernu „Unja", renomowanych maszyn do obróbki drzewa, traków, pił taśmowych, tarczowych i innych maszyn dla przemysłu drzewnego. Maszyny biurowe dla przemysłu i handlu jak buchalteryjne, do pisania, powielania, klejenia etykiet, liczenia, kasy kontrolne i t. p., są prawie wyłącznie eksponatami zagranicznego pochodzenia, typów amerykańskich, francuskich i niemieckich. To samo odnosi się do maszyn do szycia i prania. Maszyny do wyrobów trykotażowych wystawia Pierwsza w Polsce Fabryka Maszyn Trykotażowych, Mieczysław Sychowicz, w Warszawie i zaznaczyć należy, że maszyny te pod względem precyzji w budowie oraz wartości konstruktywnej nie ustępują w niczem fabrykatom obcokrajowym. Maszyny młyńskie, prócz dwóch firm reprezentatywnych, mających wyroby obcokrajowe, wystawia eksponaty własne „Lechia", S. A., dawn. Kujawski, Milewski i S-ka, zakłady budowy młynów, wytwórnia maszyn i odlewnia w Lublinie. Maszyny parowe polskich fabryk maszyn i wagonów L. Zieleniewski, oddz. Kraków, Lwów, Sanok, wzbudzają zainteresowanie. Prócz wyszczególnionych, spotykamy maszyny dla przemysłu ceramicznego Rzewuski i S-ka w Warszawie, maszyny drogowe, masarskie, mleczarskie i inne. Brak natomiast maszyn napędnych tak motorów ropnych, spalinowych a nawet elektrycznych, wystawia tylko „Rollindustria", Lwów, fabrykaty magdeburskie. Różne drobn. wytwory metalurgiczne spotykamy w zadowalającej podaży typów i gatunków i tak: armatury, wyroby blaszane i bronzowe, gaśnice, gąsiory, gazomierze, aparaty i piece gazowe, gwoździe, nity, śruby, zatyczki, łączniki do rur, różne narzędzia przemysłowe i rzemieślnicze w tem pilniki „Grakony" w Bydgoszczy, noże do maszyn i kuchenne, instrumenty inżynierskie, piły, okucia budowlane i do mebli, rowery, zamki bezpieczeństwa, zawiasy, zgrzebła, różne wyroby żelazne i stalowe, łożyska kulkowe i cały szereg najróżniejszych innych artykułów tak pochodzenia polskiego, jak zagranicznego.

Wagi kilku odmiennych typów wystawiają cztery firmy. Przoduje w dziale tym najpoważniejsze przedsiębiorstwo krajowe W. Hess, S. A. w Lublinie, a całość grupy dopełniają równie wzorowe i precyzyjne fabrykaty firm „Waga" w Bielsku, A. Hersin w Rawiczu oraz P. Gastman i Syn we Lwowie.

W końcu wspomnieć jeszcze wypada o wystawie samochodów, które w pięknych okazach tak wozów osobowych oraz transportowych i ciężarowych zgromadziły cztery firmy i to „Mathis", Warszawa, „Pedete", Lwów, „Standard Lloyd", Lwów, oraz „Steyr", Wiedeń. Zbyteczne dodawać, że wszystkie eksponaty są pochodzenia zagranicznego. Polskiego wozu samochodowego, zbudowanego kompletnie w kraju, nie doczekaliśmy się jeszcze, choć i na tem polu produkcji pojawią się niebawem polskie typy maszyn, co gdyby nie trudności natury gospodarczej na rynku naszym pieniężnym, byłoby już nastąpiło. Motocykle wystawia firma „Mathis" z Warszawy i to wyłącznie typów zagranicznych.

Kończąc na tem pobieżny rzut oka na obesłanie VI. Targów Wschodnich przez przemysł metalurgiczny, budowy maszyn i pokrewnych działów produkcyjnych nie posuniemy się w twierdzeniu naszem zbyt daleko wnioskując z dotychczasowej frekwencji, że większość eksponentów opuści plac tegorocznej jesiennej rewji wytwórczości krajowej z uczuciem zadowolenia z dokonanych transakcyj i nawiązanych stosunków dla odpływu wytworów na najbliższą przyszłość. L. P-wicz.

Żelazna Międzynarodówka.

Jednem z wydarzeń gospodarczych największej wagi w Europie powojennej, jest akcja przemysłowców hutniczych Niemiec i Francji, mająca na celu utworzenie kontynentalnego kartelu żelaza i stali. Odnośne pertraktacje toczą się już od dwóch lat i doprowadziły narazie do ustalenia podstawowych zasad tego gigantycznego kartelu gospodarczego.

Głównemi producentami żelaza są: Stany Zjednoczone Am. Półn., W. Brytanja, Francja, Belgja i Niemcy. Toczy się między temi krajami zaciekła walka konkurencyjna, która wyraża się w obniżaniu i różniczkowaniu cen krajowych i eksportowych. Powstało to głównie z nadmiernej rozbudowy produkcji, przystosowanej do potrzeb wojennych i zbrojeniowych. W wszystkich krajach, produkujących żelazo, zauważamy nadmiar produkcji, chociaż jej faktyczne możliwości wyzyskane są przeciętnie tylko do 50—60 procent. Walka o zbyt doprowadziła do tego, że ceny żelaza w krajach importowych są niższe, aniżeli w krajach produkcyjnych.

Światowa produkcja surówki w roku 1925 wynosiła 75 miljonów tonn i przewyższyła produkcję roku poprzedniego o 8 miljonów tonn. Światowa produkcja stali zwiększyła się o 9,5 na 87 miljonów tonn. Wzrost produkcji żelaza i stali notujemy przedewszystkiem w Stanach Zjednoczonych, a mianowicie surówki z 31,4 na 36,4 i stali z 37,9 na 44,3 miljony tonn w porównaniu z rokiem poprzednim. Przeszło zatem połowa produkcji surówki i stali przypada na Stany Zjednoczone.

Ale i w Europie wzrosła w roku 1925 produkcja surówki i stali. Szczególnie zwiększyła się produkcja Niemiec, która, aczkolwiek nie osiągnęła jeszcze cyfr przedwojennych, stoi na pierwszem znów miejscu w Europie. We Francji osiągnięto w tej dziedzinie za rok 1925 cyfry rekordowe. Produkcja surówki zwiększyła się z 7,6 na 8,4, stali z 6 na 7,4 miljonów t. Wywóz wynosił 3,7 miljonów tonn wobec 600 000 tonn w roku 1913. Znaczy to, że eksport stali Francji wzrósł więcej niż sześciokrotnie.

Powyższe cyfry i dane najlepiej tłumaczą ostrą rywalizację na światowym rynku żelaza i stali. Nadmiar produkcji i wywołana przezeń walka konkurencyjna usunięte być mogą tylko w drodze porozumienia produkcyjno - cennikowego, obowiązującego wszystkie ważniejsze kraje produkcyjne.

Międzynarodowe umowy w przemyśle żelaznym istniały jeszcze przed wojną. W roku 1904 powstał międzynarodowy kartel wytwórni szyn International Rail Makers Association („Irma"). W przeciwieństwie do kartelu przedwojennego dzisiejsza „Irma" obejmuje tylko głównych europejskich wy-

twórców szyn i to Niemcy, Francję, Belgję, Luksemburg i Anglję. W nowszych czasach znacznie postąpiły naprzód pertraktacje, zmierzające do porozumienia wszystkich producentów rur i drutu. Szczególnie wobec powstania belgijskiego związku wytwórców drutu należy spodziewać się wkrótce ostatecznego zawarcia dotyczącej umowy.

Rokowania w sprawie kartelu hutniczego mają być wznowione w połowie września r. b. w Brukseli. W sferach kompetentnych i poinformowanych przewiduje się, że tym razem rokowania doprowadzą ostatecznie do powstania kontynentalnego kartelu żelazo - stalowego.

Rokowania prowadzone są pod kątem kontyngentowania produkcji. Przyłączonym do kartelu krajom ma być przyznana pewna kwota, produkcji, której przekraczanie byłoby niedopuszczalne. Za pomocą tego środka ma się położyć kres nieograniczonej podaży na rynku światowym i tak w następstwie ograniczenia produkcji nastąpić zwyżka cen. W kołach zainteresowanych liczą na taką zwyżkę o 20—30 procent.

W pertraktacjach dotychczasowych uczestniczyli przemysłowcy francuscy, belgijscy, luksemburscy i niemieccy. W przebiegu ich przekonano się, że kartel nie osięgnie spodziewanych korzyści, o ile nie obejmie również produkcji czeskiej i polskiej. To też przypuszczalnie w rokowaniach wrześniowych wezmą udział przedstawiciele przemysłu polskiego i czeskiego i niewątpliwie wysuną konkretne i stanowcze postulaty.

Produkcja polska jednak jest bardzo mała w porównaniu do kolosów zachodnich. Łączna produkcja surówki, stali zlewnej i walcówki wynosiła w 1925 r. zaledwie 1 366 tysięcy tonn. Jest to okruch wobec produkcji Zachodu. To też klucz repartycyjny kartelu przyznaje: Niemcom 43 procent, Francji łącznie z Luksemburgiem 37 procent, Belgji 12 procent, reszcie między in. więc i Polsce — 8 procent.

Anglja pozostaje w tych zabiegach na uboczu. Zdaje się jednak, że nie dla wrogiego stosunku do kartelu, a raczej wychodzi z założenia, że konsolidacja hutnictwa kontynentu europejskiego toruje drogę kartelowi światowemu, który skupiłby Anglję, Stany Zjednoczone i kartel kontynentalny.

Można się więc spodziewać, że w najbliższej przyszłości międzynarodowe życie gospodarcze pójdzie swoją własną drogą, uniezależniając się od polityki celnej rządów, nie oglądając się na ich pomoc i na układy polityczne. Prasa niemiecka ostatnio już informowała, że przemysł zgłosił u rządu swoje desinteressement w sprawie ceł importowych i eksportowych na te materjały, których produkcja i zbyt uregulowane zostały w drodze międzynarodowego porozumienia. Podobne oświadczenie złożą niewątpliwie wszyscy członkowie międzynarodowego kartelu wobec swoich rządów.

Taki obrót rzeczy posiada także swoje wątpliwości. Zmonopolizowanie gospodarki żelazem byłoby zupełne. Sprzedaż kontyngentów przez kartel po cenach krajowych wyłącza wszelkie regulowanie cen za pomocą dowozu z zagranicy.

Czynniki rządowe powinny uzyskać gwarancje, któreby, nie mówiąc już o zainteresowaniu w odpowiednich terminach wypowiedzenia umów — zabezpieczyły uwzględnienie interesów publicznych przy kształtowaniu cen żelaza. Rozwój produkcji żelaza w kierunku zupełnie jednolitego organizmu gospodarczego, wymaga dostosowania odpowiednich norm ustawowych. Wobec nacisku i przymusu gospodarki prywatnej państwo musi zostać władzą wykonawczą interesu gospodarstwa narodowego. Prawo kartelowe musi być poddane rewizji. Szczególnie ważne jest zbadanie możliwości prawnego uregulowania kartelizacji międzynarodowej, któreby dopuszczało wkroczenie państwa czy to przeciw kartelizacji międzynarodowej jako takiej, czy też przeciw pewnym posunięciom kartelów międzynarodowych.

Niema wątpliwości. Supremacja potęg gospodarczych nad państwem jest najważniejszym problematem przyszłości kultury europejskiej.

Z. G.

I. Ogólnopolski Zjazd Hurtowników Żelaznych.

W czasie od 1—2 września r. b. w Katowicach, odbył się pierwszy ogólno - polski zjazd hurtowników żelaznych I-szej kategorji, zwołany przez Syndykat Polskich Hut Żelaznych. Zjazd, który zgromadził kilkudziesięciu hurtowników ze wszystkich ziem Polski, cieszył się wielkiem zainteresowaniem sfer gospodarczych.

Żywe to zainteresowanie zarówno ze strony przemysłu jak i handlu, uzasadnione było przedmiotem obrad. Zjazd bowiem miał udzielić odpowiedzi na bardzo ciekawe punkty następujące:

1. Jakie korzyści dał Syndykat przemysłowi i handlowi żelaznemu?
2. Jakie wyniki dały zabiegi Syndykatu w kierunku zwiększenia komunikacji żelaza na rynku wewnętrznym i unormowania stosunków w tej dziedzinie handlu polskiego?
3. Czy należy go utrzymać nadal?

Przedstawiciele przemysłu, jak również przedstawiciele hurtowników stwierdzili dobitnie, że dzięki Syndykatowi niejedna huta uniknęła całkowitego wstrzymania produkcji, a niejeden również hurtownik zupełnej ruiny oraz, że Syndykat położył kres niezdrowej i dzikiej konkurencji.

Pod względem zbytu żelaza najgorzej przedstawiają się okręg gdański i Kresów Wschodnich. Gdańsk sam konsumuje w dużych ilościach materjał pochodzenia zagranicznego, a nadto usilnie pośredniczy w umieszczaniu tego materjału na terenie Rzeczypospolitej.

Małą konsumcję żelaza na Kresach Wschodnich powodują: a) bardzo słaby ruch budowlany, b) brak odpowiednich magazynów na miejscu, c) stosowanie przestarzałych, a drogich metod budowlanych (dachówka i belki drewniane zamiast żelaza i blachy żelaznej).

Dyskusja w sprawie utrzymania Syndykatu była bardzo obszerna, aczkolwiek ujawniła pewną odmienność poglądów. Rozbieżność zapatrywań zarówno u przedstawicieli przemysłu jak

Gwarectwo „Hrabia Renard"

Kopalnie węgla i Zakłady Przemysłowe w Sosnowcu

Oddział: Walcownia rur i żelaza

Rury bez szwu czarne i ocynkowane ze stali Siemens-Martin, wyrabianej przez Tow. Huta Bankowa.

Rury żelazne wyciągane na gorąco i zimno do rozmaitego użytku. Rury z kołnierzami stałemi i ruchomemi na przewody parowe, powietrzne, wodne i gazowe. — Rury gładkie i fasonowe do kotłów, parowozów, traktorów. – Rury Fielda, Rury pompowe zwyczajne i amerykańskie. — Rury wiertnicze — Rury studzienne o grubych ściankach do przewodów hydraulicznych. Rury podsadzkowe.

Rury spawane od (1/8" do 1½")

Rury spawane z mufami, lub kołnierzami nagwintowanemi na przewody gazowe.

Mufy — Gwinty długie — Łuki. Żelazo ciągnione, okrągłe i sześciokątne. Natychmiastowa dostawa rur normalnych wszelkich wymiarów. — Termin dostawy rur specjalnych po porozumieniu. Odlewy żelazne.

Składy w Warszawie: Żelazna 59

Telefon 58-88 **Telefon 58-88.**

Specjalność: Rury o cienkich ściankach do Cukrowni i aparatów dystylacyjnych. Wężownice wszelkich kształtów i wymiarów.

Przedstawiciele:
Inż. A. de Rosset, Warszawa, Foksal 11, lub Wilcza 29a, tel. 272-56
Antoni Bernhard, Poznań, Wielkie Garbary 18, tel. 12-59
Antoni Bernhard, Łódź, Andrzeja 7, tel. 9-01
Juljan Bonk, Lwów, Sapiehy 26, tel. 12-80
Inż. Jerzy Pobóg-Krasnodębski, Katowice, Młyńska 5, tel. 22-03.

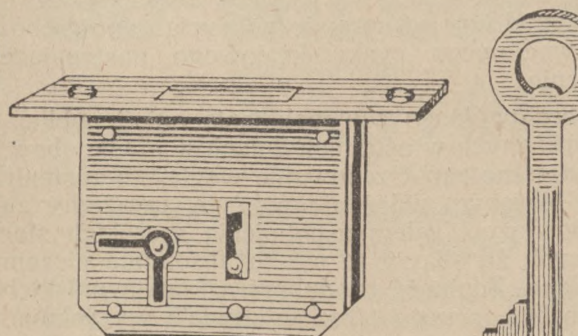
2983

Wyroby własne

spec.

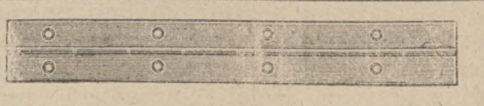
Zamki do mebli

2810

3027

Zawiasy taśmowe

ILUSTR. CENNIKI NA ŻYCZENIE

CENY KONKURENCYJNE!

FABRYKA

„FEMA" T. A.

WARMIŃSKIEGO 6 **BYDGOSZCZ** WARMIŃSKIEGO 6

FREZOWANIE

kół zębatych (czołowych)

wykonywa fabryka

T-WA AKC. **K. RUDZKI i S-KA**

WARSZAWA

ulica Fabryczna 3.

2944

W. KATAFIAS - TORUŃ

Najstarsze przedsiębiorstwo na Pomorzu.

Telefon 447 — Adres telegr.: W. Katafias, Toruń. — Telefon 447

SPRZEDAŻ

maszyn do pisania i urządzeń biurowych, samochodów, motocykli, wszelk. akcesoryj, rowerów, maszyn do szycia, wirówek do mleka, oraz wszystkich części zapasowych i przyborów; opon i węży, oliwy, tłuszczy i benzyny najprzedniejszej jakości.

WYTWÓRNIA

nowych części precyzyjnych i reparacje różnych aparatów, maszyn do pisania, motocykli.

WYKONANIE

wszelkich prac tokarskich, emaljowanie części metalow. i reparacja gum samochodowych

Zastępstwo motocykli 'B. S. A', 'A. J. S', 'Triumph', 'D. K. W.

i dostawa wszystkich innych fabrykatów.

Wielki wybór wszystkich oryg. części do samochodów „FORD" zawsze na składzie

STACJA BENZYNOWA

2855

i u handlujących uwydatniła się szczególnie w kwestji pogłębienia obecnych organizacyj dla osiągnięcia poważniejszych wyników. Celem uzgodnienia postulatów handlu wysunięto koncepcję stworzenia centrali związków okręgowych. Zadaniem jej byłoby wyrażanie jednolitej opinji handlu wobec Syndykatu i przemysłu. Ustalono także, że najbliższem i najważniejszem zadaniem zorganizowanych związków hurtowników jest praca nad zwiększeniem konsumcji żelaza wewnątrz kraju celem spotęgowania dotychczasowej produkcji żelaza.

Na specjalną uwagę zasługuje również stwierdzenie, że ceny żelaza krajowego na rynku wewnętrznym są konkurencyjne i że towar zagraniczny — głównie czechosłowacki — nie kalkuluje się, gdyż jest droższy.

— g.

Ruda polska a konkurencja niemiecka.

Producenci rudy w Polsce starają się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu o podniesienie cła wwozowego od rudy zagranicznej, zawierającej do 50 procent żelaza. Dotychczasowe cło wwozowe od rudy żelaznej, szlaki i znedry o zawartości do 50 procent Fe wynosi 0,50 złotych za 100 kg. Wymieniona stawka celna okazała się niewystarczająca wskutek spadku złotego i przyznania przez rząd niemiecki eksporterom rudy premji wywozowej w sumie dwóch marek od tonny. W wyniku tego starania polskich producentów rudy idą w tym kierunku, aby cło wwozowe zostało podwojone, t. j. podwyższone do 1 zł za 100 kg. rudy o zawartości 50 proc. żelaza i niżej.

Starania producentów rudy natrafiają na całkowite zrozumienie czynników rządowych, zdających sobie sprawę z tego, że pod względem produkcji rudy niskoprocentowej Polska może być samowystarczalną, o ile utrudni drogą racjonalnych stawek celnych konkurencję zagraniczną, korzystającą z jaknajdalej idącego poparcia odnośnych państw. Zeszłoroczna produkcja rudy poniżej 50 proc. wyniosła w Polsce 450 000 tonn i są wszelkie dane, że zwiększać się będzie stale, o ile urządzenia techniczne w kopalniach rudy zostaną postawione na odpowiednim poziomie sprawności. Zaznaczyć należy, że w roku ub. huty górnośląskie sprowadziły z Niemiec 43 956 tonn rudy żelaznej i 4 544 tonn szlaki i zendry. Nic więc dziwnego, że cała sprawa wywołała poważne zainteresowanie w sferach niemieckich eksporterów rudy.

W.

Aprowizacja węglem rynku wewnętrznego.

W ministerjum kolei odbyła się konferencja z udziałem delegatów ministerjum przemysłu i handlu oraz spraw wewnętrznych wraz z przedstawicielami kopalń wszystkich zagłębi węglowych. Obrady konferencji dotyczyły skarg na zmniejszenie wysyłki węgla dla użytku wewnętrznego kraju. Mianowicie chodziło o ustalenie stanu faktycznego, ponieważ liczba faktycznie dostarczonych pod ładunek węgla wagonów w ostatnim czasie nie zmniejszyła się, a w porównaniu z cyframi z pierwszej połowy roku bieżącego jest bardzo znaczna.

Przedstawiciele min. przemysłu i handlu oraz spraw wewnętrznych stwierdzili, że faktycznie zmniejszyły się dostawy węgla na użytek krajowy. Przedstawiciele ministerjum kolei wyjaśnili, że zarząd kolei przedsięwziął wszelkie możliwe środki celem dostarczenia kopalniom jaknajwiększej ilości węglarek i że dzienny naładunek węgla osiągnął niebywałą cyfrę do 7.500 wagonów. Mimo zwiększenia taboru w drodze wynajmu dalsze jego zasilenie w obecnym okresie wzmożonego zapotrzebowania wagonów dla przewozów rolniczych jest niemożliwe i ewtl. braki rynku wewnętrznego mogą być pokrywane wyłącznie w drodze zatrzymania części węgla przeznaczonego na wywóz. Narazie przytem przemysł przetwórczy powinien wstrzymać się od gromadzenia zapasów węgla wewnątrz kraju.

Przedstawiciele kopalń zapewnili, że niema obawy, by zabrakło węgla wewnątrz kraju, gdyż zdolność wytwórcza kopalń nie osiągnęła jeszcze swego maksimum.

W wyniku obrad nałożono na kopalnie obowiązek przedstawienia planu regularnych i dostatecznych dostaw węgla na rynek wewnętrzny w terminie do 13 września rb. W razie uzasadnionych obaw o brak węgla ministerjum kolei wyda zarządzenia, celem zabezpieczenia zapotrzebowania rynku krajowego na węgiel.

Od Ogólnopolskiej Konwencji Węglowej, obejmującej, jak wiadomo, wszystkie 3 zagłębia węglowe, otrzymaliśmy w sprawie pokrycia zapotrzebowania węglowego rynku krajowego następujące wyjaśnienie:

Wobec ogólnego zaniepokojenia opinji publicznej i wyrażonych w ostatnich dniach w prasie obaw, że wewnętrzne zapotrzebowanie węgla nie zostanie w roku bieżącym należycie pokryte, uważamy za swój obowiązek, celem uspokojenia szerokich sfer oświadczyć, że obawy te nie są absolutnie niczem uzasadnione. Zdolność produkcyjna kopalń polskich nie może być nawet i teraz całkowicie wyzyskana, czego najlepszym dowodem jest wzrost zapasu węgla na hałdach. Jeżeli mimo to w ubiegłych tygodniach tu i owdzie w kraju dawał się odczuwać brak węgla, to przyczyną tego był jedynie chwilowy brak wagonów i obciążenie niektórych linij kolejowych. Na podstawie jednak osiągniętego w ostatnich dniach porozumienia z czynnikami rządowemi i wydanych przez Ministerstwo Kolei zarządzeń możemy oświadczyć, że pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego będzie w zupełności zabepieczone, tembardziej, że dotychczasowe ograniczenia wysyłki węgla do kraju ze strony Zarządu kolejowego niewątpliwie w najbliższym czasie zostaną zniesione.

S.

Spolszczenie koncernu spadkobierców Giesche'go.

W umowie, zawartej z koncernem Harrimanna jeszcze przez rząd Skrzyńskiego, a podpisanej ostatecznie przez Bartla, miarodajne czynniki polskie uczyniły konkretne propozycje w kierunku spolszczenia administracji koncernu Gieschego i zastąpienia sił fachowych niemieckich przez odpowiednie siły fachowe polskie. Obecnie na ostatniem walnem zebraniu polskiego towarzystwa tego koncernu, jak donoszą z wielkim żalem pisma niemieckie, ustąpił dotychczasowy dyrektor generalny Besser i kilku innych dyrektorów Niemców. Przewidują więc Niemcy, że po tem musi też nastąpić powolne polszczenie licznego stanu pracowników handlowych i technicznych, którzy obecnie są podstawą niemieckości na naszym Górnym Śląsku we wszystkich wielkich koncernach przemysłowych.

Redakcja „Vossische Zeitung", która na równi z inną prasą niemiecką, usposobiona jest wrogo do Polski, przypuszcza, że po wspomnianych zmianach układ sił może się przekształcić do tego stopnia, że w górnośląskim Związku przemysłowców górniczo-hutniczych dotychczasowa większość niemiecka pod kierownictwem radcy Willigera zamieni się na większość polską. W takim razie — zdaniem pisma — ujmą władzę przemysłowcy polscy z b. ministrem Józefem Kiedroniem na czele, a wówczas pożądana współpraca obu części G. Śląska będzie utrudniona.

Nam się natomiast zdaje, że wówczas zostanie tylko utrudniona polityczna robota przemysłowców niemieckich — pour le roi de Prusse. —m—

Wiadomości z branży

Z hutnictwa śląskiego.

Nostryfikowana dnia 2 lipca r. b. Sp. Akc. „Górnośląskie Zjedn. Huty Królewska i Laura" z siedzibą w Katowicach (dawniej siedzibą Berlin), postanowiła wybudować walcownię szyn tramwajowych (żłobkowanych) typu ciężkiego, których dotąd w Polsce nie produkowano.

Jak wiadomo, zakłady ostrowieckie walcują szyny typu lekkiego (t. zw. warszawskiego) i ze względów technicznych nie mogą zainstalować u siebie walcarki dla typów ciężkich. Należy zaznaczyć, że w ubiegłym roku z zagranicy przywieziono do Polski szyn żłobkowanych 7 708 tonn, wartości 3 240 tysięcy złotych.

Huta Królewska zamierza pokrywać w tej dziedzinie zapotrzebowanie całego państwa.

Związek eksportowy Polskich Hut Żelaznych.

Pod nazwą Związek Eksportowy Polskich Hut Żelaznych, Sp. z o. o. — 18 sierpnia 1926 roku została ostatecznie utworzona instytucja (siedziba: Warszawa, ul. Mazowiecka 5), której celem jest narazie tylko wydanie zaświadczeń, wymaganych na podstawie rozporządzenia Min. Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych, z dnia 19 lipca r. b. od hut przy wystawianiu przez władze celne kwitów wywozowych. Niewątpliwie z czasem instytucja ta przekształci się w właściwą organizację wywozową. W skład Związku Eksportowego weszły wszystkie walcownie żelaza i stali w Polsce z wyjątkiem Tow. Akc. Zakładów Hutniczych „Huta Bankowa".

Harriman a Dillon Read.

Z dobrze poinformowanych kół dowiadujemy się, że zatarg, wynikły w swoim czasie między Harrimanem a Dillonem na tle finansowania przemysłu niemieckiego, został złagodzony i że obie firmy dążą do ujednostajnienia swojej polityki w Polsce. Podobno Dillon ma wejść do przedsiębiorstw cynkowych Harrimana na Polskim G. Śląsku. Zaznaczyć należy, że Dillon zaangażował się ostatnio tak poważnie w przemyśle niemieckim, zwłaszcza w finansowaniu pożyczki „Rhein-Elbe Union" (czytaj Krupp), że ewentualny kontakt finansowy tegoż Dillona z Harrimanem nie będzie zbyt wielki. W każdym bądź razie dążenie do skoordynowania polityki finansistów amerykańskich w Polsce, popierane podobno przez posła Stettsona, dowodzi, że Dillon nie wyrzeka się wpływu na współpracę Polski z kapitałem zagranicznym, zwłaszcza amerykańskim i choć sam w swoim czasie nie sfinansował większej połowy zakontraktowanej pożyczki polskiej, to jednak, jak widać z powyższego, dąży do kontrolowania naszych stosunków finansowych z Ameryką.

Co mówi Konwencja węglowa o braku węgla?

Od ogólno polskiej konwencji węglowej, obejmującej jak wiadomo, wszystkie trzy zagłębia węglowe otrzymujemy w sprawie pokrycia zapotrzebowania węglowego rynku krajowego następujące wyjaśnienie: „Wobec ogólnego zaniepokojenia opinji publicznej i wyrażanych w ostatnich dniach w prasie obaw, że wewnętrzne zapotrzebowanie węgla nie zostanie w roku bieżącym należycie pokryte, uważamy za swój obowiązek, celem uspokojenia szerokich sfer, oświadczyć, że obawy te nie są absolutnie niczem uzasadnione. Zdolność produkcyjna kopalń polskich nie może być nawet i teraz całkowicie wyzyskana, czego najlepszym dowodem jest wzrost zapasów węgla na zwałach. Jeżeli mimo to w ostatnich tygodniach tu i owdzie w kraju dawał się odczuwać brak węgla, to przyczyną tego był jedynie głównie brak wagonów i przeciążenie naszych linij kolejowych. Na podstawie jednakże osiągniętego w ostatnich dniach porozumienia z czynnikami rządowemi i wydanych przez Ministerstwo Kolei zarządzeń, możemy oświadczyć, że pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego będzie w zupełności zabezpieczone tembardziej, że dotychczasowe ograniczenie wysyłki węgla do kraju ze strony zarządu kolejowego niewątpliwie w najbliższym czasie zostanie zniesione".

Żelazo polskie na rynku rumuńskim.

Jak wiadomo, Czechosłowacja wywozi do Rumunji za 170 miljonów koron czeskich (5 miljonów dolarów) żelaza i towarów żelaznych rocznie. W ostatnich jednak czasach Polska zaczyna powoli zdobywać rynek rumuński, albowiem może konkurować pod względem cen, co powoduje różne komentarze ze strony sfer gospodarczych Czechosłowacji, które między innemi liczą na to, że po wstąpieniu Czechosłowacji do międzynarodowego kartelu żelaznego Czechosłowacja zachowa rynek rumuński dla siebie.

Zniżkowa taryfa na przewóz węgla dla Włoch.

Z dniem 3 września 1926 roku aż do odwołania, najdalej jednak do 31 sierpnia 1927 roku, Ministerjum Kolei wprowadza w komunikacji polsko - włoskiej zniżoną stawkę przewozową, wynoszącą 326 groszy austrjackich za 100 kg., dla przewozu węgla kamiennego od wszystkich ładowni względnie stacyj kopalnianych krajowych do Trjestu i Fiume.

Przesyłki powinny być nadawane jako zwyczajne w jednej i tej samej ładowni względnie stacji kopalnianej, krajowej do jednej z wymienionych stacyj przeznaczenia w ilości na raz najmniej 700 tonn netto, dla tworzenia pociągów całych (zwartych). Przewoźne należy uiścić najmniej za ładowność użytego wagonu (za list przewozowy i wagon).

Spis wystawców
działu metalurgicznego, maszyn, budowlanego i pokrewnych dziedzin produkcji na VI. Targach Wschodnich.

AKCESORJA AUTOMOBILOWE.

„Anker“ Maschinen u. Eisenindustrie A. G. Wiedeń III. Obere Weissgärberstrasse 5.

ARBALIT.

Sperro Władysław, architekt i konc. budowniczy, Brody, zast. firmy „Beton“, Ska Akc. budowlana, Kraków, Mikołaja 32.

ARMATURY.

Kierski M., Lwów, Kopernika 4, zast. firmy Andrusiewicz i Ska, wytwórnia armatur parowych i wodnych, Biskupscy Bracia, S. A. Kolomyja.

Mann Maurycy, Ska z o. p. Lwów, Gródecka 25, zast. firmy Teudloff Dittrich, fabr. armatur, pomp i sikawek, Wiedeń.

T-wo Kontynentalne dla handlu żelazem, Kern i Ska, Kraków, Andrzeja Potockiego 8., zast. f-my A. G. Der Fittingsfabrik vorm. Georg Fischer, Schaffhausen i Węgierska Górka, Górnicze i hutnicze zakłady S. A.

ASFALT.

„Asfalt“ Fabryka papy dachowej i wyr. asfaltowych, Ska z o. por. Przemyśl, Nadbrzeżna 28.

„Mazut“ Polskie T-wo naftowe S. A. Warszawa, Szkolna 2.

AZBESTOWE WYROBY.

„Leonowit“ T-wo fabryki wyrobów azbestowych i gumowych, Ska z o. p. Łódź, Piotrkowska 75, zast. Spalve i Segal, Lwów, 29-go Listopada 28.

BLACHA.

T-wo Metalurgiczne, Ska z o. p. Kraków, Długa 3, zast. firmy Moritz Bandy, Praga, Czechosłowacja.

T-wo Sosnowieckich fabryk Rur i Żelaza, T. A. Warszawa, Mazowiecka 7, zast. Brzostowski, Koszko i Ska, Lwów, Mikołaja 17.

BLASZANE WYROBY.

Brzostowski, Koszko i Ska — Lwów, Mikołaja 12, zast. firmy Bronisław Grabski, zakład przem. Łódź, Zakątna 59/61.

Cynkownia Warszawska, Rapacki C. inż. i Z. Święcicki, Warszawa, Boduena 3.

Frölich Stephan u. Klüpfel, S. A. dla budowy maszyn i urządzeń górniczych, Katowice, Warszawska 44, zast. „Wulkan“ T-wo z o. o. Lwów, Pasaż Mikolasza.

BRONZY.

Herszberg F., Warszawa, Tłomackie 3.

BRONZOWE OKUCIA.

Falinower E. A. — fabryka okuć mosiężnych i bronzowych, Warszawa, Próżna 5.

BUDOWLANE MATERJAŁY.

Mund Bracia, Wytwórnia i skład materjałów budowlanych i instalacyjnych, Lwów, Sykstuska.

Mechaniczna Stacja Doświadczalna Politechniki Lwówskiej, Lwów, Leona Sapiehy, Politechnika.

CALÓWKI STALOWE I DREWNIANE.

Weisz Leopold, Bratisława, Heumarkt 15, zast. „Polfer“ Zast. fabryk wyrobów metalowych, M. Meller i Ska, Biała, Nadbrzeżna 22.

CELLON.

Szomański W. i Ska, Warszawa, ul. Kamedułów 71. fabr. śmigieł, zast. f-my „Avia“ Biuro Techniczno-Handlowe, „Iskropol“, fabr. wyrobów metal. i zapalników do motorów.

CEGŁY.

Wrońscy Bracia, fabryka dachówek i cegieł, Zarząd gł. Lwów, Akademicka 10.

CEGŁY SZKLANE.

Belgijska S. A. T-wo połudn. rosyjskich hut lustrzanych w Charleroy, Belgja, Huta w Radomiu, Radom, Nowy Świat 9.

CEMENT.

„Cement“, Ska z o. p. Warszawa, Al. Jerozolimskie 27, zast. T-wo Handlowo - Ajenturowe Herman Mayer, Lwów, Pańska 11.

„Firley“, S. A. Lubelska Fabryka Portland Cementu, Warszawa, Warecka 11.

Goleszowska Fabryka Portland Cementu, Goleszów, Śląsk Cieszyński.

„Górka“, T. A. Fabryki Cementu Sierszy, Siersza, p. Trzebinia, zast. Fadenhecht Maurycy, Lwów, Kochanowskiego 66.

CEMENTOWE WYROBY.

„Alba“, Zjednoczone Fabryki dla Przemysłu Budowl. Ska z o. o. Lwów, Fredry 9.

Dyrekcja Kopalń Ks. Pszczyńskiego, Jan H. Ks. Pszczyński, Katowice, Powstańców 44, zast. biuro sprzedaży, Lwów, pl. Halicki 15.

Fabryka Portland Cementu, Bernard Liban i Ska, Kraków, Bonarka.

CYNK.

Giesche, Ska Akc. Katowice, Podgórna 4.

Zakłady Hohenlohego, Hohenlohe Werke, S. A. Welnowiec, Górny Śląsk, pow. Katowicki.

CYRKLE.

Józef Stein Co, Wien, XV. Akkonplatz 5.

DACHÓWKI.

Bracia Wrońscy, fabryka dachówek i cegieł w Gorlicach, Zarząd główny, Lwów, Akademicka 10.

„Górka“ Two Akc. Fabryki Cementu Sierszy, Siersza p. Trzebinia, zast. Maurycy Fadenhecht, Lwów, Wronowska 14. M. Diamand, Lwów, Kochanowskiego 66.

Kuźnicki Emil, fabryka tektury dachowej, produktów chem. i asfaltu, Oswięcim, S. A.

Pomorskie Zakłady Ceramiczne, Two Akc. dawn. Maks Falck i Ska, Grudziądz, Tuszewska Grobla 57.

DACHÓWKI SZKLANE.

Belgijska S. A. Two połudn. rosyjskich hut lustrzanych w Charleroy, Belgja, huta w Radomiu, Radom, Nowy Świat 9.

DRENY.

Bracia Wrońscy, fabryka dachówek i cegieł w Gorlicach, Lwów, Akademicka 10.

DROGI ASFALTOWE.

„Kom-Dro-Bit“, komprymowane drogi bitumiczne, Katowice, pl. Wolności 7.

„Mazut“, Polskie Two Naftowe, S. A., Warszawa, Szkolna 2.

DROGI BITE.

Antuszewski Zygmunt, inż. przedsięb. robót budowl. żelaz. betonowych, Lublin, Namiestnikowska 45/48.

DROGOWE MASZYNY.

Blaw-Knox Co, Pittsburgh.

Heltzel Formand Iron Co, Warren, Ohio.

Horodyscy Bracia, warsztaty maszynowe, Stryj, Skolska 9.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Z rozwoju naszych przedsiębiorstw wytwórczo-handlowych

Degler & Olejnik w Poznaniu, ul. Łazarska 29b.

Wymieniona firma, posiadająca dwa oddziały produkcyjne, założoną została w roku 1925 i dzięki kierownictwu, spoczywającemu w rękach pierwszorzędnych sił fachowych, rozwija się nader pomyślnie. W oddziale pierwszym wyrabia się jako specjalność wszelkie armatury kąpielowe i na wodę, natomiast w oddziale drugim wykonuje się nasadki kominowe normalne oraz na życzenie we wszystkich rozmiarach. Młode to przedsiębiorstwo polskie ze względu na solidne wykonanie i rzetelną obsługę, cieszy się powszechnem zaufaniem, wobec czego zasługuje ono na ogólne poparcie sfer interesowanych przemysłu i kupiectwa.

„Wulkan", Poznań, ul. 27 Grudnia 15.

Wymienione wyżej przedsiębiorstwo wyrabia roczczyn gumowy oraz w najlepszym gatunku „gumy", które to wyroby, jako towar doskonałej jakości pod nazwą „Wulkan", wypierając fabrykaty obcokrajowe, zaprowadzają się na rynku z podziwu godną szybkością. Wytwórnia „Wulkan" dla pokrycia wzrastającego zbytu, rozszerza wydajność swej produkcji, co najlepszym jest dowodem jej zdolności konkurencyjnej i dlatego polecić możemy ją szczerze zasłużonemu ze wszech miar poparciu.

„Arkona", Tow. Akc. w Tczewie.

Wytwórnia wyrobów metalowych „Arkona" w Tczewie, zakład o szerszym zakresie produkcji, rozwija się, mimo ciężkich warunków natury ogólnej, nadzwyczaj pomyślnie, zdobywając dla swych wytworów na rynku krajowym coraz szerszy zbyt. Fabryka, pod względem organizacji produkcji i zbytu podzieloną jest na dwa odrębne oddziały. Pierwszy, wyposażony w spawalnię autogenową oraz tłocznię hydrauliczną wytwarza masowo wszelkiego rodzaju artykuły blaszane, cynowane, lakierowane oraz beczki transportowe żelazne i ocynkowane. Drugi oddział stanowi zupełnie odrębny warsztat wytwórczy i to w zakresie wyrobów chromolitograficznych na blasze. Tu, sposobem ściśle mechanicznym i na maszynach najnowszego typu wykonuje się jedno i kilkubarwne opakowania blaszane dla potrzeb różnych gałęzi przemysłowych. Ponieważ „Arkona" jest w Zachodniej Polsce jedyną tegorodzaju wytwórnią, przeto tak pierwszej, jak szczególnie drugi jej oddział polecamy specjalnej uwadze i poparciu innteresowanych sfer przemysłu i handlu.

Tow. Akc. Zakładów Elektrotechnicznych Inż. Kazimierz Patzer, Warszawa, Al Jerozolimskie nr. 9.

Firma powyższa założoną została w 1903 roku i jest prowadzona pod osobistym kierunkiem inżyniera p. Kazimierza Patzera. Firma przeprowadza budowy elektorwni, elektryfikacje urządzeń przemysłowych, oraz wszelkie instalacje elektryczne o wysokim, silnym i słabym prądzie. Pozatem dostarcza wszelkie maszyny, motory, aparaty i materjały do powyższych urządzeń z własnych obficie zaopatrzonych składów i prowadzi własną fabrykę rur izolacyjnych oraz artykułów elektrotechnicznych, które wyrabia w wyborowym gatunku. Towarzystwo Zakładów Elektrotechnicznych posiada stale na składzie szczotki do dynamomaszyn i motorów, reprezentowanego przez nią Towarzystwa „The Morgan Crucible C-ny., Ltd." Londyn, i dostarcza ich znakomite wyroby. Fabryka i Biura Towarzystwa zatrudniają wyżej 120 osób, firma, pomimo ogólnie ciężkiej konjunktury, stale się rozwija. Przedsiębiorstwo omawiane posiada przedstawicieli we wszystkich ważniejszych miastach Polski, na co zwracając Szan. Czytelnikom pisma naszego szczególniejszą uwagę, polecamy je najszerszemu poparciu.

Wyrób siatek i plecionek drucianych.

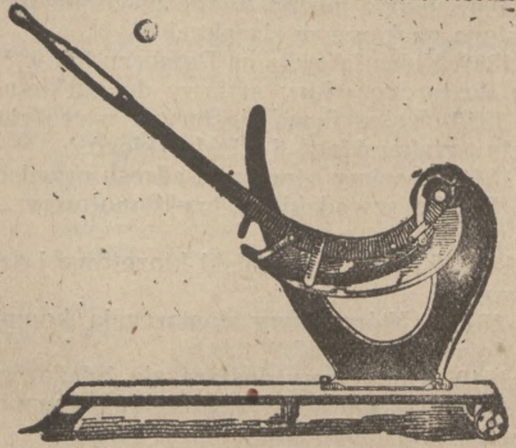
Do niedawna jeszcze siatki i plecionki druciane dla celów przemysłowych, rolniczych,oparkanienia itp. należały do artykułów importowanych z zagranicy, zwłaszcza niektóre specjalne gatunki, których w kraju zupełnie nie wyrabiano. Obecnie w dziedzinie tej produkcji nastąpiło już uniezależnienie się od wyrobów obcokrajowych i istnieje możność pokrycia w kraju całkowitego zapotrzebowania. Z pośród przedsiębiorstw starszych, pracujących wyłącznie na tem polu wytwórczości wyszczególnić należy firmę **Józef Hesse, Spadkob. w Łodzi,** przy ul. Andrzeja 40. Fabryka ta wytwarza siatki druciane najróżniejszego gatunku w sposobie tkaniny i jakości zużytego materjału. O wysokiej zdolności konkurencyjnej firmy Hesse w Łodzi przekonać się mogą interesenci najlepiej, żądając bezpośrednio pod podanym adresem nadesłania cennika i szczegółowej oferty.

Zabawnictwo Polskie „Cementol" w Krzeszowicach pod Krakowem.

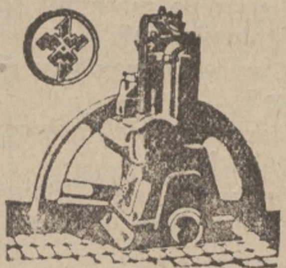
Fabryka wyrobów cementowych Franciszka Olaska, w Krzeszowicach pod Krakowem, posiadająca specjalny oddział zabawnictwa prowadzony pod nazwą „Cementol", okazała już na Targach Poznańskich swoją żywotność, demonstrując wyroby własne z zakresu produkcji zabawek. Na Targach Wschodnich we Lwowie wystawiła między innemi ulepszone skrzyneczki budowlane. Klockowe, względnie cegiełkowe te zabawki wytwarzane z cementu, są rozkoszą naszych milusińskich, którzy od najmłodszych swoich lat skierowani do umysłu kształcącej rozrywki, zyskują trwały przedmiot zabawy kształcącej zarazem ich umysł praktycznie i estetycznie. Dołączone do każdej skrzyneczki tablice wzorków rodzimych, pobudzają ciekawość dziecka i zainteresowanie, wpływając również pożytecznie na rozwój myślowy. Prócz zabawek do budowania, niemniej estetycznie i praktycznie skonstruowane i nadzwyczaj tanie są koniki biegunowe wyrobu wytwórni „Cementol". Nic więc dziwnego, że zabawki te znajdują wśród kupiectwa branży słuszne zainteresowanie, kroczące równomiernie ze wzrastającym na rynku popytem na tegorodzaju fabrykaty. Pomysłowej, rodzimej fabryce zabawnictwa polskiego życzymy najlepszego dalszego rozwoju i polecamy ją zasłużonemu poparciu.

W uzupełnieniu

podanej przez nas za Ajencją Wschodnią wzmianki w nr. 35 pisma naszego pod tytułem „Krajowa wytwórczość gazomierzy" w imię ścisłości należy zaznaczyć, że powołana do życia przez „Technikę Gorzelniczą" wytwórnia gazomierzy, nie jest **jedynym** tegorodzaju krajowym zakładem produkcyjnym. W Poznaniu istnieje bowiem od kilku lat firma **„Poznańska Fabryka Gazomierzy"** przy ul. Dąbrowskiego 81, o której zresztą swego czasu na łamach pisma naszego już wspominaliśmy. Wytwarza ona jako specjalność suche gazomierze syst. V-a najnowszej konstrukcji, dalej suche kolby wzorcownicze przeznaczone do kontrolowania gazomierzy w domu konsumenta, jak również gazomierze kontrolne typu Elstera, przeznaczone do kontrolowania na miejscu gazomierzy domowych. Poza Poznańską Fabryką Gazomierzy, istnieje jeszcze Sp. Akc. „Gazomierz" w Toruniu oraz podobne przedsiębiorstwo w Bydgoszczy. Dwa ostatnie przedsiębiorstwa, o ile nam wiadomo, wytwarzają pewne części gazomierzy we własnych zakładach, uzupełniając całość konstrukcji częściami importowanemi. Tyle dla ścisłości i wyjaśnienia.

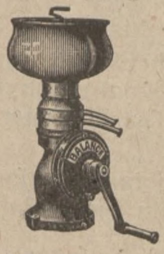

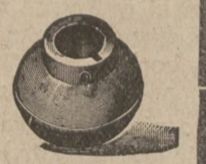

Zapytania, nadeszłe do działu informacyjnego Tow. Wydawniczego „KUPIEC" w Poznaniu

Do każdego zapytania prosimy dołączyć 50 gr. Wszystkim interesentom odpowiadamy listownie, częstokroć kilkakrotnie.

Nr. 1638. Prosimy o wskazanie krajowej firmy, wyrabiającej drążki sprężynowe (Selbstroller) do stor okiennych.

Nr. 1665. Która firma wyrabia lub dostarcza hurtownie szczotki druciane?

Nr. 1683. Która firma dostarcza maszyny do prasowania rur i kolan do piecy?

Nr. 1685. Fabryka pasów zapędowych poszukuje dostawcę na krupony pasowe najprzedniejszego gatunku.

Nr. 1702. Które firmy hurtowe lub fabryki w Polsce dostarczają wszystkie części do wyrobu parasoli?

Nr. 1737. Która firma krajowa wyrabia rolety do drzwi i okien?

Nr. 1738. Jak należy skomponować płyn do polerowania metali i by preparat ten był rozpuszczalny w wodzie?

Nr. 1740. Która firma wyrabia korpusy do lemieszy i odkładnie do pługów oprócz firmy Ventzkiego, Grudziądz?

Nr. 1746. Która firma ma zastępstwo fabryki armatur „Schäfer u. Brandenburg", Magdeburg — Buckau?

Nr. 1748. Która firma w Polsce dostarcza hurtownie opony i dętki samochodowe, marki „Friestone"?

Nr. 1749. Która fabryka wyrabia maszyny dla produkcji łyżek blaszanych i aluminium?

Nr. 1750. Która fabryka wyrabia maszyny do wytwarzania śrutu ołowianego?

Nr. 1755. Która firma dostarcza surowe powozy wyjazdowe z okuciem i bez okucia?

Nr. 1756. Gdzie można nabyć t. zw. „Boyce Ite", amerykański płyn, stosowany jako domieszka do benzyny?

Nr. 1757. Które firmy dostarczają lub urządzają większe suszarnie do owoców?

Nr. 1761. Która firma wyrabia rolki do foteli (Möbelrollen)?

Nr. 1762. Która firma wyrabia sprężyny galwanizowane (Möbelfedern)?

Nr. 1763. Która firma wyrabia zamki do szaf, szuflad i kłódek?

Nr. 1764. Która firma wyrabia haki do wieszania kapeluszy druciane poniklowane?

Nr. 1768. Która firma wyrabia gwintowniki?

Nr. 1771. Która firma wyrabia lichtarze?

Nr. 1773. Prosimy o wskazanie fabryk lub wytwórni w Polsce wzgl. źródła, gdzie możnaby nabyć aparaty do gaszenia ognia (t. zw. Trockenfeuerlöscher).

Nr. 1778. Które firmy krajowe dostarczają żelazo płaskie w rozmiarze 350 × 40 mm (potrzebna ilość ca. 20 mtr.)?

Nr. 1780. Która firma może dostarczyć 100 kałamarzy szkolnych, a mianowicie porcelanowy słoik do atramentu w zasuwce cynkowej do przyśrubowania w ławki?

Nr. 1781. Uprasza się o podanie adresu firmy, wyrabiającej podkówki do obuwia.

Nr. 1787. Która firma dostarcza deszczułki jaworowe, dębowe, bukowe, gruszkowe itd. krajowe i zagraniczne?

Nr. 1788. Która firma dostarcza dykty klejone do robót piłeczkowych?

Nr. 1793. Kto wyrabia maszynki do wyrobu kitu?

Nr. 1797. Kto wyrabia w Polsce rury do ram rowerowych (Fahrradrohre)?

Nr. 1803. Gdzie można nabyć aparaty — automaty do wyrzucania czekolady, cukierków, cygar i t. p. (ale gustowne, jak to były przed wojną).

Nr. 1804. Gdzie można nabyć aparat - automat do demonstrowania kart ilustrowanych (pocztówek w oknie wystawowem)?

Nr. 1806. Prosimy o podanie adresu wytwórni wzorów dla robót piłeczkowych.

Nr. 1807. Gdzie można nabyć naczynia metalowe, oszklone na kawę w ziarnkach?

Nr. 1809. Która fabryka na Pomorzu lub w Wielkopolsce dostarczy wiory stalowe do parkietu?

Nr. 1810. Która firma dostarcza narzędzia dla przemysłu sztukarskiego i gipsiarskiego?

Nr. 1811. Prosimy o podanie adresu przedstawiciela na Polskę szwedzkiej fabryki motorów „Diesel"?

Nr. 1815. Kto wyrabia miski klozetowe i sedesy do takowych?

Nr. 1818. Które firmy dostarczają kompletne aparaty do wulkanizacji?

Nr. 1819. Które firmy dostarczają żelazo taśmowe 8×1,9 mm. — 12×2 — 13×4 — 16×4 mm., drut 7 mm., oraz rurki 13×8 mm.?

Nr. 1820. Która fabryka wyrabia blachę falistą?

Nr. 1823. Która firma wyrabia lub podejmie się pocynkowania drobnych części żelaza, jak: śrub, nitów, gwoździ, podkówek oraz części odgromnikowych?

Nr. 1826. Która firma wyrabia zabawki blaszane?

Nr. 1828. Które firmy wyrabiają ewent. mogą dostarczyć proch i lont do rozbijania kamieni?

Nr. 1830. Które firmy w Polsce wytwarzają podkowy górnośląskie?

Nr. 1831. Które firmy w Polsce dostarczają odkładnie i lemiesze „V" do pługów?

Nr. 1833. Która fabryka wyrabia magle?

Nr. 1834. Które firmy wyrabiają gotowe urządzenia do okien wystawowych?

*

PP. HURTOWNIKOM I WYTWÓRCOM zwracamy szczególną uwagę na powyższe zapytania.

DZIAŁ BUDOWLANY i DRZEWNY

Wystawa budowlano-drogowa — chlubą Lwowa.

Wielkie zainteresowanie wystawą budowlaną. — Udział firm krajowych i zagranicznych. — Co mówi prezes Komitetu Organizacyjnego wystawy, p. K. Żardecki?

Największą atrakcją tegorocznych Targów Wschodnich jest cały szereg wystaw technicznych, po raz pierwszy w ten sposób w Polsce zorganizowanych. Te specjalne imprezy wystawowe, które wiążą z praktycznemi celami — ogólno - społeczne, wychowawcze i propagandowe zadania, zasługują na baczną uwagę jaknajszerszych warstw społeczeństwa.

Każda z tych imprez z osobna i wszystkie razem w łączności z Targami Wschodniemi, które w żadnym ze swych działów i tym razem bynajmniej pod względem rozmiarów obesłania i jakości eksponatów poprzednim kampanjom nie ustępują, składają się na całokształt obrazujący wysiłki twórczej u nas pracy na olbrzymim odcinku społecznego i gospodarczego życia.

Z imprez tych I Ogólno - Polska Wystawa Budowlana pragnie w szczególności indywidualnej i zbiorowej inicjatywie dać podnietę do ożywienia ruchu budowlanego i uruchomienia nieczynnych warsztatów, stojących w związku pośrednim z przemysłem budowlanym. Wystawa Drogowa podnosi hasło poprawy naszych zaniedbanych stosunków drogowych.

O znaczeniu i rozmiarach tych imprez udzielił prezes Komitetu Organizacyjnego, inż. Kazimierz Żardecki, następujących wyjaśnień:

Zamierzenia Komitetu Organizacyjnego wystawy architektonicznej, budowlanej i drogowej przeszły wszelkie oczekiwania. Okazało się nawet koniecznem, z powodu braku miejsca w wyznaczonych trzech pawilonach, wybudowanie osobnego pawilonu w powierzchni 300 m² dla pomieszczenia wystawy architektonicznej. Na wystawie są reprezentowane najpoważniejsze firmy krajowe i zagraniczne, które są świetnym przeglądem dzieł architektury, budownictwa i związanych z niem przemysłów. Wystawa drogowa pierwsza w Polsce w połączeniu z wystawą fotograficzną krajobrazu polskiego, stanowi dział opracowany w najdrobniejszych szczegółach, a uzupełnienie jej stanowi zajmujący olbrzymią przestrzeń na placu Targów Wschodnich, pokaz dróg 40 rozmaitych systemów, począwszy od dróg szutrowanych, a skończywszy na najwykwintniejszym asfalcie. Tak inżynier, jak i laik mają sposobność zobaczyć, jak w przyszłości drogi w Polsce wyglądać powinny.

W pierwszej mierze winni korzystać z tego nadzwyczajnego, prawdziwie europejskiego pokazu zarządy miast polskich przez wysłanie swoich inżynierów na zjazd, gdyż tu będą mogli po raz pierwszy poznać poglądowo wszystkie systemy dróg. Dodać tu należy, że tak wystawa budowlana, jak i drogowa obejmuje zbiór wszelkich materjałów, służących do budownictwa i budowy dróg — prócz tego można zobaczyć przybornictwo i maszyny, tak do budowy jak i konserwacji dróg i budynków służące. Prace poszczególnych firm i robotników we wszystkich działach wystawy będą nagrodzone dyplomami honorowemi i medalami.

Organizatorowie wystawy architektonicznej i budowlanej mieli głównie na myśli to wszystko, co odnosi się do budowy domu taniego. Rozpisany konkurs dostarczył przeszło 40 znakomitych prac. Architektura ostatniego 25 lecia stanowi osobny dział wystawowy i w znacznej mierze daje obraz budownictwa najnowszej doby.

Czwarty dział wystawy stanowi wystawa instalacyjna, obejmująca trzy zakłady miejskie, a to elektryczny, gazowy i wodociągowy, oraz cały szereg firm prywatnych, które działem tym specjalnie się interesują.

Rzuciwszy okiem na wykonaną pracę Komitetu organizacyjnego, zdajemy sobie sprawę, że wszelkie nasze usiłowania pomimo ciężkiego przesilenia gospodarczego w kraju zostały uwieńczone jak najpiękniejszym rezultatem. Wystawy te odpowiadają wymaganiom najwybredniejszego technika a dla naszego miasta są chlubą, ponieważ przy rozpoczęciu okresu budowlanego w Polsce pierwsi dajemy pogląd na przyszłe systemy budowania. Zarząd wystawy zwraca się z gorącym apelem do zarządów miast polskich, aby korzystały z nadającej się sposobności i przedstawione tu urządzenia wprowadziły u siebie, co będzie z wielkim pożytkiem dla gospodarczego odrodzenia Polski. Rząd specjalnie interesuje się inicjatywą w tym kierunku, a najlepszym dowodem zrozumienia celów wystawy w sferach rządowych jest fakt, że na otwarciu tegorocznych Targów Wschodnich były reprezentowane cztery ministerstwa. L.

Dykty polskie w Anglji.

Ogólny wzrost produkcji dykt w Europie. — W Polsce powstają nowe fabryki. — Uprzywilejowanie produkcji polskiej. — Rola maklerów w eksporcie. — Ostatnie notowania.

Rok ubiegły przyniósł olbrzymie zyski producentom dykt w całej Europie. W związku z tem produkcja powiększyła się silnie i najprawdopodobniej w dalszym ciągu pomyślnie będzie się rozwijała. W samej tylko Polsce w sezonie ubiegłym uruchomiono 3 nowe fabryki, a istniejące stare przedsiębiorstwa powiększyły bardzo poważnie ogólną produkcję swoją. Wraz z ożywieniem na rynku zagranicznym powiększa się oczywiście i konkurencja, tak naprzykład Łotwa powiększyła swoją produkcję dykt, a prócz tego zamierza zakładać nowe przedsiębiorstwa. Ogólna zwyżka produkcji nie odpowiada jednak zapotrzebowaniom rynków zagranicznych. Podaż, która obecnie jest wyższa od popytu, stworzyła narazie w związku ze strajkiem w Anglji chwilowy zastój i zniżkę cen, ponieważ przemysł

tamtejszy, jak wiadomo, czasowo jest wstrzymany. Produkcja dykt polskich, aczkolwiek napotyka na silną konkurencję ze strony producentów łotewskich, fińskich i poważnego konkurenta „Kuba“ z Kłajpedy, znajduje się w więcej sprzyjających warunkach od innych, mając w posiadaniu surowiec na miejscu. Szereg fabryk europejskich, jak wiadomo, surowiec sprowadza z Polski lub innych krajów.

75 procent całego eksportu polskiego dykt zabiera Anglja względnie kolonje angielskie. Przed strajkiem ładowano w Gdańsku miesięcznie od 70 do 100 wagonów na sumę do 30 000 funtów angielskich. W chwili obecnej zamówień terminowych stamtąd brak, dochodzą jedynie do skutku dostawy natychmiastowe, które wynoszą zaledwie 30 proc. eksportu normalnego dykt do Anglji. Z istniejących w Polsce w ruchu 9 fabryk, ogólna produkcja miesięczna wynosi od 100 do 135 wagonów. Każdy wagon zawiera przeciętnie 25 mtr. kub.

99 procent eksportu odbywa się przez maklerów, którzy są w stałych stosunkach z nabywcami — importerami angielskimi. Należy przyznać, że dokonać sprzedaży można najwygodniej przez maklera, który zna najlepiej zapotrzebowanie rynku tamtejszego. Czynione przez producentów próby sprzedaży na własną rękę, pomijając maklera dawały zawsze wyniki ujemne, obniżające ceny materjału polskiego wogóle. Szczególnie dokonano niedogodnych transakcyj na partje materjału konsygnacyjnego. Mimo obecnego zastoju, maklerzy dążą jednak do utrzymania cen starych, względnie niedopuszczenia do silnej i gwałtownej zniżki. Sporadyczne przejawy w transakcjach z importerami angielskimi przy sprzedaży materjału bezpośrednio przez producenta poza maklerem, są w Londynie niemile widziane i kupcy tamtejsi, którzy nabywają towar również prawie wyłącznie przez maklerów, nie mają do takich transakcyj zaufania, a podobne partje są najczęściej bojkotowane. W tym celu, dla ujednostajnienia tej akcji, powstało niedawno w Londynie zrzeszenie nabywców pod nazwą „Plywood Association by Timber Trade Federation“.

Importer angielski jest z zasady konserwatystą i najchętniej pracuje z firmą, wprowadzoną już na rynek londyński, pomijając często dogodne oferty bezpośrednio skierowane przez producenta.

Według zdania kół fachowych, ożywienie na rynku dykt nastąpi przypuszczalnie za 4 tygodnie. Za fracht do Londynu przy obecnej konjunkturze rynkowej płacono 18 sh. od tonny. Do innych portów angielskich przewóz wynosi 20—22 sh.

Ceny dykt w ciągu ostatnich tygodni zniżkowały. Płacono za 3 klasę cif Londyn za materjał 3 mm. zdrowy, niezawierający pod gwarancją „manafucture dampnes“ za 100 kw. stóp Ł. O. 5,9 do 0,6,0, za 2 klasę Ł. 0. 6,9 do Ł. 0, 7,0, wraz z prowizją maklera, która wynosi 5—6 procent. Warunki płatności są bardzo dogodne, ponieważ makler po przybyciu towaru do Gdańska wypłaca producentowi z góry 60—70 procent wartości towaru, resztę po 2—3 tygodniach. Natomiast makler po przesłaniu dokumentów otrzymuje całą należność, płatną akceptem przeciętnie na termin 2 miesięczny względnie gotówką. Dykty dla zabezpieczenia od ewentualnych niekorzystnych wpływów, atmosfery etc. transportowane są statkami osobowemi. S.

Zupełny zastój na rynku podkładów kolejowych

Od kilku miesięcy panuje na rynku podkładów kolejowych zupełny zastój, gdyż w Niemczech oraz w Anglji zapotrzebowanie na ten artykuł zmalało do minimum. Według informacji z kół fachowych, narazie niema widoków na rychłe polepszenie się sytuacji. W Niemczech centralny urząd kolejowy ze względów oszczędnościowych zakupuje tylko takie ilości podkładów kolejowych, które niezbędne są dla pokrycia bieżących potrzeb i należytego utrzymania towarów w stanie użyteczności. Odnośny Urząd odstąpił od dawniejszej zasady utrzymywania wielkich składnic zapasowych podkładów kolejowych i dlatego przez pewien czas czerpał z nagromadzonych uprzednio zapasów, co na rynku handlowym odnośnego działu odczuć się dało.

Rząd niemiecki idąc śladem życzeń hurtowników tamtejszych, nie dokonuje żadnej transakcji zagranicą, dopókąd dostateczną jest podaż na rynku własnym. Ponieważ Niemcy byli głównymi odbiorcami na podkłady kolejowe z Polski, przeto obecny stan rzeczy odbił się ujemnie na ruchu handlowym tej dziedziny w Polsce.

Panujący zastój w polskim eksporcie handlowym wzmaga jeszcze poza tem fakt, że administracja kolei w Anglji, od pewnego czasu nie dokonuje również żadnych zakupów na podkłady kolejowe w Polsce, jest bowiem w artykuł ten dostatecznie zaopatrzoną. Podkłady kolejowe dostarcza obecnie dla Anglji także Kanada.

Mimo tej sytuacji niektórzy eksporterzy w Gdańsku, jak czytamy w pismach niemieckich, zakupili na rynku polskim w ostatnim czasie znaczniejsze zapasy podkładów kolejowych w tem przekonaniu, że niebawem konjunktura eksportera do Anglji ulegnie jednak zmianie ku lepszemu. Wykorzystując czasowe ciężkie położenie producentów polskich, eksporterzy gdańscy kupują obecnie podkłady kolejowe bardzo tanio, płacąc po 2 sh. 3 d. za sztukę, czyli cenę niżej kosztów własnych.

Dla wskazanych przeto przyczyn, produkcja podkładów kolejowych w lasach polskich zmniejszy się niezawodnie znacznie w ciągu tegorocznej zimy.

Drobne wiadomości

Wschodnio-europejski syndykat drzewny.

Prasa czeska pisze w ostatnich czasach wiele o syndykacie drzewnym polsko-czeskosłowackim, którego celem byłby wspólny front na rynku eksportowym. Jednocześnie udała się do Moskwy specjalna delegacja eksporterów drzewnych Czechosłowacji dla wciągnięcia Z. S. S. R. do projektowanego syndykatu. Sfery sowieckie zachowują się z rezerwą wobec tego projektu.

Kursy handlu drzewem i ziemiopłodami w Bydgoszczy.

Jedyny w Polsce kurs handlu drzewem i ziemiopłodami przy Liceum Handlowem Izby Przemysłowo Handlowej w Bydgoszczy dla absolwentów gimnazjum lub szkół równorzędnych, rozpocznie się 1-go października b. r. Kurs dzieli się na 3 wydziały, ogólno-handlowy, handlu drzewem i handlu ziemiopłodami. Na kursach wykładają wybitni miejscowi praktycy. Słuchacze kursów odbywają również praktykę w miejscowych przedsiębiorstwach handlowych.

Bliższych szczegółów udziela dyrekcja Liceum Handlowego.

Rynek materjałów budowlanych - drzewa - metali - żelaza i węgla

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Warszawa, 10. 9. Na rynku cementu — konkurencja w cenach krajowych trwa nadal, doprowadziła ona do tego, iż obecnie ceny te wynoszą zaledwie połowę a czasem i niżej ceny światowej cementu. Ostatnio wskutek realizacji zbiorów — ze strony wsi zwiększył się nieco popyt. Ceny oficjalne za 100 kg. franco fabryka wyznaczone są nadal na zł 7,50, rabaty jednak przekraczają 50 procent powyższej ceny, fabryki i koncerny kalkulują dziś ceny przeważnie franco stacja odbiorcza. W Warszawie ze składu płaci się za 100 kg. zł 6,00—5,50 i niżej.

Warszawa, 9. 9. Cennik materjałów budowlanych: cyna w blokach 1 kg. 16 zł, — cegła zwyczajna palona 1 000 szt. — 50 do 75 zł, — cegła ogniotrwała, krajowa 1 000 szt. — 200 zł, — cement portland w beczkach 100 kg. — 7,50 zł, — dachówka karpiówka 1 000 szt. — 80 do 110 zł, — dachówka marsylska 1 000 szt. do 185 zł, — dachówka ciągniona 1 000 szt. — 200 do 210 zł, — dachówka gąsiory 1 000 szt. do 700 zł, — eternit: płytki, przystawki i gąsiory, zależnie od koloru 1 000 szt. — 625 do 700 zł, — gips kg. — 10 zł, — kafle kwadratele w kompl. piecowych: polewane szt. — 0,38 do 0,40 zł, — kafle kwadratele w kompl. piecowych: niepolewane szt. — 0.38 do 0.20 zł, — kafle kwadratele w kompl. piecowych berlińskie polew. gładk. szt. — 2,60 zł, — kafle kwadratele w kompl. piecowych: majolik. krajowe szt. — 0,60 zł, — kamień polny brukarski mtr.³ — 15 do 25 zł, — karbolineum kg. — 0,45, — kastor oryginalny Karstensa kg. — 5.50 zł, — klepka dębowa posadzkowa 1 000 szt. do 500 zł, — kreda kg .— 0,20 zł, — piasek wiślany 7,00 zł, — piaskowiec szydłowiecki w blokach mtr.³ — 100 do 500 zł, — pokost kg. — 2,50 do 3,00 zł.

Bydgoszcz, 9. 9. Ceny hurtowe — dostawa wagonowa. Papa nr. 150, — 7,50, — nr. 200 — 6,00, — smoła zł 36 za 100 kg. brutto za netto, — lepnik zł 38 za 100 kg. brutto za netto, — carbolineum zł 50 za 100 kg. brutto za netto. Cement zł 15 za beczkę, — trzcina 5,75, — wapno 3,22 za 100 kg., — gips 10,40 za worek 75 kg., — cegła 46,00 za 1 000 szt., — dachówka 100 zł za 1 000 sztuk, — splisy zł 4,74 za 1 000 sztuk.

Lublin, 10. 9. Na rynku materjałów ceramicznych notowano za 1 000 sztuk: cegła loco budowa 45 zł: — dachówka karpiówka I. gat. loco st. załad. 93, — felcówka 170 zł; — eternit 510 zł; — kafle kwadratele niepolewane za sztukę 0,18 zł, — polewane 0,32, — berlińskie 1,80.

DRZEWO.

Warszawa, 10. 9. „Arborpol" (Złota 71, tel. 282-12) notuje ceny swych wyrobów za m. kw. loco skład: Forniery dębowe i jesionowe od 0,80 do 1,00 zł; — dykty masywne jesionowe i dębowe pół cal. od 5,50 do 6,50 zł takież 5/8 cela od 4,50 do 5,50 zł, — takież ćwierć cala od 3,50 do 4,50 zł. Zamówienia wykonywa się od najdrobniejszych do wagonowych. Skład zaopatrzony we wszelkiego rodzaju klejonki, dykty, forniery krajowe i zagraniczne.

Lublin, 10. 9. Na rynku materjałów drzewnych notowano: deski stolarskie I. gat. za 1 m³ zł 100—110, — ciesielskie zł 80, — kantówka rżnięta (belki) według ścisłych wymiarów zł 90, — ciosana różnych wymiarów I. gat. za 1 m³ zł 60 loco skład, — drzewo okrągłe I. gat. kloc 30—40 cm. zł 35.

METALE.

Warszawa, 9. 9. Tydzień ubiegły przyniósł w pierwszych dniach miesiąca pewną zniżkę kursów — chociaż w końcu tygodnia nastąpiła znów tendencja mocniejsza. Import do Polski jest nadal bardzo mały.

Miedź wskutek dużego eksportu z Anglji do Ameryki podniosła się na rynku londyńskim do Ł 59 i ćwierć, — elektrolit do 58 7/8 i 66 3/4 ; cena Nowojorska pozostawała bez zmiany na 14,30 centów za 1 lb. elektrolitu, w Londynie ma powstać związek eksportowy miedzi — który naturalnie wywierałby wpływ na kształtowanie się cen.

Ołów po znacznej zwyżce kursu wskutek dużych zakupów zarówno ze strony konsumentów, jak i spekulacji — nastąpiła w środę tendencja słabsza, wskutek dużej realizacji w Londynie. Zaofiarowanie przewyższa obecnie podaż.

Cynk — wykazał wahania podatne, jak i inne metale, zapotrzebowania ze strony kontyngentu jest duże, Belgja oferuje mało towaru. Notowania w końcu tygodnia wyniosły per kasa Ł 3 3/8.

Cyna — podniosła się tylko nieznacznie, mimo dalszego zmniejszenia się zapasów na koniec sierpnia. Dowozy do Ameryki są bardzo znaczne — fabryki blachy białej są tam wszystkie prawie czynne, tymczasem w Anglji obecnie bezczynnych jest tylko 150 — wobec 381 w tym samym czasie roku zeszłego. Cena w N.-Jorku przejściowo osiągnęła kurs 66,25 centa, co stanowi maksimum bieżącego roku.

WYROBY METALOWE.

Warszawa, 10. 9. Dom. handl. **A. Gepner,** Warszawa, Grzybowska 27, podaje obecne ceny orjentacyjne półwyrobów metalowych na rynku warszawskim za kg.: blacha miedziana — cena zasadnicza zł. 4.50, drut oraz pręty miedziane zł. 5.40, blacha mosiężna — cena zasadnicza zł. 4.30, drut mosiężny 4.50, pręty mosiężne 4.00.

Warszawa, 10. 9. „Polska Cynkownia", Warszawa, Piękna nr. 11a, notuje następujące ceny za kg. fr. wagon st. Warszawa: blacha ocynkowana I gat. 20 ark. w snopku 1.15 zł. — 22 ark. w snopku 1.20 zł.

Sosnowiec, 9. 9. Hacele „Podkowa" notuje: za Nr. 6 zł. 6, Nr. 8 — 7.50, Nr. 10 — 9.00 zł., Nr. 12 — 10 zł. — Tendencja utrzymana.

ŻELAZO.

Nowy - Bytom, 9. 9. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S. — reprezentacja S. A. Józef Wdowiński w Warszawie) cena za tonnę 200 zł. loco stacja Nowy - Bytom.

GALANTERJA ŻELAZNA.

Warszawa, 9. 9. Cały rynek żelazny znajduje teraz zbyt u rolników, którzy masowo zakupują gospodarskie narzędzia i artykuły oraz części do remontu starych narzędzi i maszyn. Kupcy nie pamiętają tak ożywionych targów w dziale maszyn rolniczych i przyborów do nich. W ciągu ubiegłego tygodnia większa część transakcji z kupcami prowincjalnymi zawierana była na noże do maszyn, szpadle i widły. Wobec małej ilości towarów tych na rynku, zostały obostrzone warunki kredytu, żądając tylko gotówki lub zaliczenia kolejowego. Większe transakcje, zawierane były na pługi i części dodatkowe, jak: lemiesze, odkładki i sprężyny. Ceny były następujące: za noże do maszyn żądano od 48—52 centów za kg. Widły 2-zębne sprzedawano po zł. 11 za tuzin, o 3-ch zębach — zł. 15, o 4-ch zębach — zł. 16.50 tuzin. Widły 10-zębne zł. 6.50 szt. Szpadle zł. 1.40 za kg. Sprężyny Hantkiego do kultywatorów zł. 3.75 sztuka, do bron zł. 3.50. Warunki 50 proc. gotówką, resztę wekslami krótkoterminowemi.

WĘGIEL.

Warszawa, 9. 9. Giełda węglowa warszawska wykazuje obrót dzienny w ostatnich czasach znacznie zmniejszony, co ze względu na sezon powoduje mocniejszą tendencję. Zbyt dnia określa się na ca 500—600 tonn, przy dużem zapotrzebowaniu. Miał sprzedawano przeważnie w adres odbiorców, natomiast do dyspozycji na giełdę nadesłano zaledwie 2—3 wagony w ciągu tygodnia. Płacono za tonnę węgla grubego lub kostki fr. st. towarowa — Warszawa 43—45 zł., zależnie od gatunku i pochodzenia, przyczem sam gruby oddawano o pół złotego na tonnie taniej. Węgiel gruby lub kostka górnośląski z kopalń Ks. Pszczyńskiego oddawano po 40 zł. za tonnę. Miałem węglowym obracano po 22—23 zł. za tonnę.

Złoty w dniu 10 września 1926.

Gdańsk przekaz 57.15—57.30, gotówka 57.18—57.32, **Berlin** przekaz na Warszawę 46.33—46.57, na Katowice 46.255—46.495, gotówka 46.26—46.74, **Londyn** przekaz 44.50, **Nowy Jork** przekaz 11.05, **Zurych** przekaz 57, **Bukareszt** przekaz 2300, **Czerniowce** przekaz 2275, **Amsterdam** przekaz 25.00, **Medjolan** przekaz 305, **Ryga** przekaz 65, **Praga** przekaz 374.50—377.50, **Wiedeń** przekaz 78,85—79,35, gotówka 78,50—79,50, **Budapeszt** gotówka 7850—8150.

Nadzwyczajny dodatek.

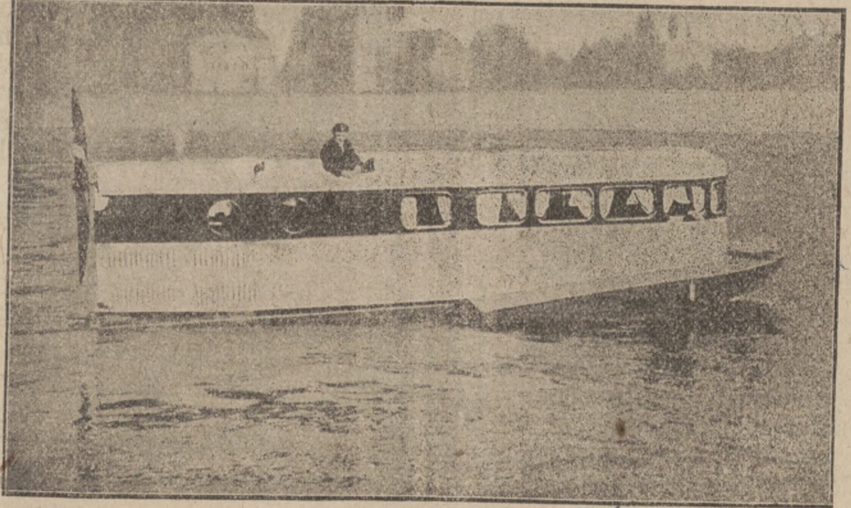
Do dzisiejszego numeru pisma naszego dołączamy na teren byłej Kongresówki specjalny dodatek nadzwyczajny w formie prospektu p. **Leona Dickera,** wynalazcy i wyłącznego wytwórcy opatentowanych nasad kominowych w Czortkowie. Zaznaczając, że szczegóły odnośnie tej firmy, znajdą Szan. Czytelnicy w dołączonym prospekcie, polecamy przedsiębiorstwo to zarazem uwadze i poparciu.

Bliższemi informacjami w zakresie omawianych przez nas zdobyczy technicznych służy bezinteresownie Redakcja pisma naszego

Wpływ techniki lotniczej na udoskonalenie środków komunikacyjnych lądowych i wodnych.

Niejednemu zapewne z mieszkańców Poznania podpadła dziwna łódź motorowa, która się uwija na Warcie od kilku dni. W kilku pismach pojawiły się równocześnie krótkie wzmianki, że pan inż. M. Bohatyrew, z fabryki „Samolot" robi na Warcie pod Poznaniem próby ze swoim nowym ślizgowcem wodnym. Łódź ta budzi u przechodniów niemałe zdziwienie swą nieznaną dotąd konstrukcją, a przedewszystkiem niewidzianą dotąd szybkością. Nie od rzeczy również będzie wspomnieć, że łódź ta spotkała się z prawdziwą oceną niektórych widzów, którzy wyrażali swój podziw przez obrzucanie łodzi i pasażerów kamieniami.

Rys. 1. **Ślizgowiec wodny pasażerski Farmana.**

Pojawienie się obecnie takiego „samopływaka" na wodzie rzeki polskiej jest samo w sobie dużą sensacją, ze względu na olbrzymie znaczenie udostępnienia i rozwinięcia szybkiej komunikacji wodnej, zwłaszcza na sieci dróg wodnych płytkich i nieuregulowanych. A mamy ich w Polsce, przedewszystkiem na wschodzie, poddostatkiem.

Statek, który prawie codziennie można obserwować uwijający się na Warcie w okolicy klubów wioślarskich, jest tak zw. ślizgowcem wodnym, (glisseur), konstrukcji inżyniera fabryki „Samolot", p. M. Bohatyrewa. Jest to łódź płaska, zaopatrzona w silnik benzynowy i śmigło lotnicze. Zaleta jej polega na możności rozwijania na płytkiej wodzie bardzo dużych szybkości, nieporównanie szybszych od wszystkich dotąd używanych środków komunikacyjnych wodnych. Ślizgowiec — sama nazwa wskazuje na rodzaj poruszania się w wodzie — pędzony śmigłem, umieszczonem z tyłu łodzi, wyłania się z wody, muskając jej powierzchnię na głębokości zaledwie kilku centymetrów. Specjalne skonstruowane dno w kształcie schodów zmniejsza opór czełowy, wskutek czego łódź może się wynurzyć prawie całkowicie z wody i osiągnąć bardzo dużą szybkość.

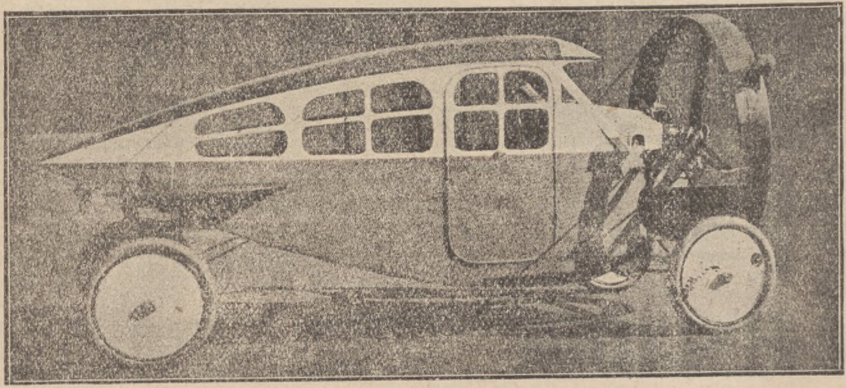
Próby, odbyte ze ślizgowcem polskim wypadły doskonale. Wykazał on cechy najlepszych zagranicznych ślizgowców, rozwijając przy 45 MK silnika szybkość przeszło 40 km na godzinę.

Zanim otrzymamy obiecany dokładny opis ślizgowca, przeczytajmy co pisze konstruktor na łamach „Lotnika", organu Związku Lotników Polskich, o wpływie techniki lotniczej na udoskonalenie środków komunikacji lądowej i wodnej:

„Gwałtowny wzrost techniki komunikacyjnej od chwili pojawienia się kolei żelaznych (pierwsza połowa 19-go stulecia) i demokratyzacji lokomocji lądowej, od momentu wprowadzenia na tory praktyczne samochodu i roweru, dały potężny impuls

do przyspieszenia zdobycia powietrza jako terenu komunikacyjnego. Badając ustrój pierwotnych bądź sterowców, bądź płatowców, widzimy w ich organiźmie pierwiastki konstrukcyjne istniejących już maszyn lądowych. To bezwiedne przenoszenie metod wypróbowanych do środowiska zupełnie nowego, wymagającego specjalnych rozwiązań śmiałych i oryginalnych, dawało efekt stosunkowo słaby, (Hinam, Maxim, Langley) i wskazywało tylko wynalazcom na potrzebę szukania nowych dróg i nowych metod.

W ciągu tego krótkiego okresu czasu osiągnęliśmy w rozwoju techniki szybkość w powietrzu 448 km na godzinę, na torze samochodowym 280

Rys. 2. **Samochód Segal'a.**

km na godzinę. Organizm ludzki reagował znakomicie, a części maszyn stawiały możliwie minimalne opory.

Możemy śmiało twierdzić, że dochodzimy do kresu praktycznie stosowanej szybkości komunikacji. Już doświadczenia z płatowcem rekordowym wykazały, iż przy szybkości około 400 km na godzinę zwroty wywoływały u pilota chwilową utratę przytomności. Przejście z lotu prostego do wirażu przy szybkości 500 km na godzinę powinno spowodować katastrofę.

Lotnictwo poszło własnemi drogami. Nadzwyczajne jego zdobycze pod względem ekonomji mechanicznej, zwróciły uwagę konstruktorów nowoczesnych maszyn komunikacyjnych lądowych i wodnych. Płatowiec nie naśladował już ciężkich i niezgrabnych maszyn lądowych, a przeciwnie, stał się wzorem i nauczycielem. Wpływ racjonalnej formy aerodynamicznej dał się odczuć we wszystkich gałęziach techniki komunikacyjnej.

Samochód udoskonala z każdym rokiem swą formę, zmierzając w kierunku najmniejszego oporu czołowego. Opór ten przy wielkich szybkościach (nad 60 km na godzinę) i przestarzałej formie pochłania dwie trzecie mocy silnika. Jest więc z czem się liczyć. Od chwili pojawienia się karoseryj Torpedo (rok 1908) do czasów obecnych, forma zewnętrzna samochodów nabiera stopniowo racjonalnych kształtów, znajdując wyraz ostateczny w t. zw. samochodach kroplowych. Niemałym czynnikiem przytem są również względy estetyki. Racje techniczne nie pozwalają często nadać formom proporcji odpowiadających wymaganiom estetycznym. Stąd pochodzą pewne dziwaczne kształty zewnętrzne. Bolidy wyścigowe rażą często swoją brzydotą. Pewien odłam konstruktorów, będących bezpośrednio pod wpływem form lotniczych, tworzy konstrukcje radykalnie odbiegające od utartych form. Taki właśnie jest samochód Rumpler, który zaczynając od formy i kończąc na silniku nosi na sobie ślady motywów lotniczych swego twórcy. Maszyna ta spotkała się z wielką opozycją ze strony szerszej publiczności, przyznać jednak należy, że jest w pełnem znaczeniu słowa samochodem współczesnym. Francuski konstruktor Segal poszedł jeszcze dalej w swoim radykaliźmie, nadając samochodowi formę płatowca i zaopatrując go w śmigło (rysunek 2). Ze względu na specjalny charakter pracy mechanizmu popędowego samochodu (stała zmiana obciążeń) zastosowanie śmigła nie jest racjonalne w powyższym wypadku.

Dążenia do powiększenia szybkości praktycznej nie mogły odbić się i na technice budowy okrętów. Już w 70 latach zeszłego stulecia rozpoczął szereg inżynierów morskich pracę nad udoskonaleniem kadłubów statków, celem zmniejszenia oporu czołowego. Prawo trzeciej potęgi stanęło na przeszkodzie przekroczeniu pewnej maksymalnej szybkości.

Jeszcze stosunkowo niedawno dla osiągnięcia 50 km na godzinę, musiano użyć potworów, mieszczących zaledwie dwie osoby obsługi, z silnikami o mocy kilkuset mechanicznych koni, pochłaniających całe beczki materjału pędnego. Badania aerodynamiczne z płaszczyznami, pochylonemi pod pewnym kątem względem kierunku ruchu, zwróciły uwagę konstruktorów morskich i zaczęto budować kadłuby o płaskiem dnie szczeblowem. Pod wpływem wyporu kadłub taki wynurza się z wody prawie całkowicie, wskutek czego zmniejsza się wydatnie opór czołowy, a przy danej mocy silnika rozwija wielkie szybkości. Statek taki nazywamy ślizgowcem wodnym.

Rys. 3. **Samochód wyścigowy „Tomas - Special".**

Na szczególną uwagę zasługują ślizgowce, zbudowane w zakładach Farmana, z których jeden (rysunek 4) ustalił rekord szybkości 144 km na godzinę (silnik Lorraine Dietrich 450 MK).

W ostatnich dniach wyruszyła w podróż z Marsylji do Pernambuco (10.000 km) „Puce de mer" — „pchła morska" inżyniera Gasenki. Ślizgowiec ten jest zbudowany w ten sposób, że oprócz dna szczeblowego posiada małe skrzydełka, wskutek czego, przy osiągnięciu szybkości 150 km na godzinę, wyskakuje z wody zupełnie.

Napęd posiadają ślizgowce przy pomocy śmigła płatowcowego. Przyjąć musimy za zasadę, że dla ślizgowców morskich, które niejednokrotnie muszą walczyć z falami, użycie śmigła powietrznego nie jest wskazane, co zresztą dało się we znaki „Pu-

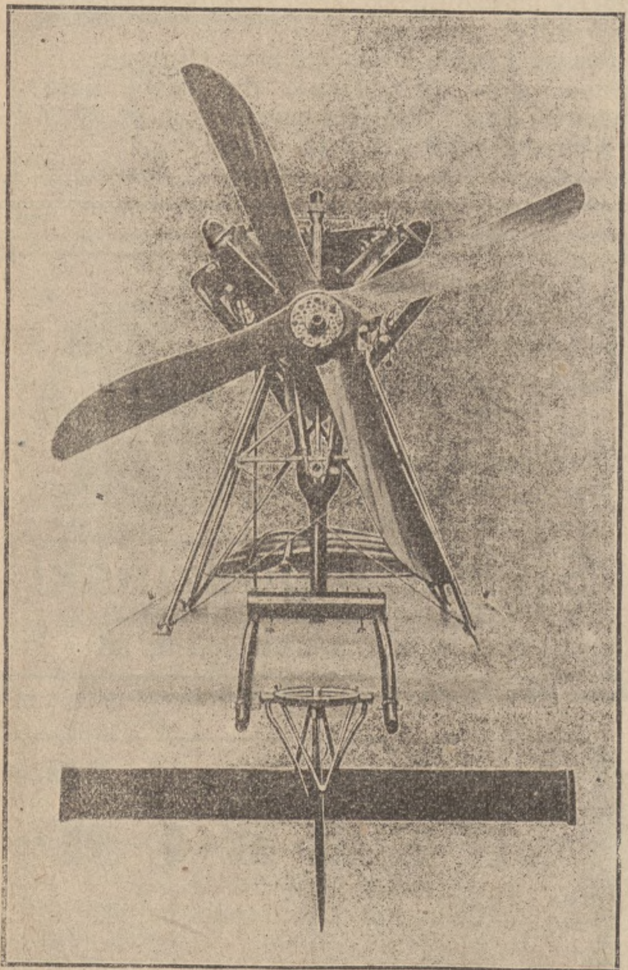
ce de mer", która wkrótce po wyruszeniu z portu roztrzaskała śmigło o fale.

Z punktu widzenia racjonalnego wyzyskania energji i równowagi ślizgowca jest jednak bezwzgl. pożyteczniejsze śmigło. Zastanówmy się trochę nad tem. Powietrze jest znacznie elastyczniejsze od wody. Znaczy to, iż strumień powietrza, uderzający prostopadle z pewną szybkością na powierzchnię płaską, wywoła mniejwięcej półtora razy silniejszy impuls od strumienia wody. Wynika to z wzajemnego stosunku spółczynników oporu dwóch tych ciał. Dla powietrza wynosi on 0.13, dla wody zaś 71.3. Widzimy więc, że współczynnik oporu wody jest około 500 razy większy od powietrza, podczas kiedy wzajemny stosunek gęstości wyraża się 770 : 1. Jeżeli więc porównamy dla wody i powietrza wyrażenie pracy:

$$T = K. M. V^2 \quad \ldots (1)$$

gdzie M. może być zastąpione jej wartością:

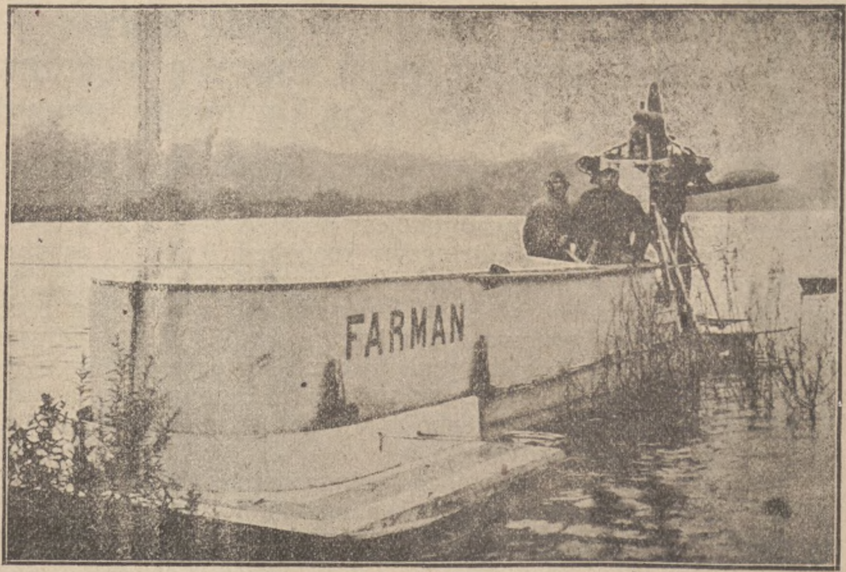
$$d \frac{S.\ V.}{2\ g.} \quad \ldots (2)$$

Rys. 5. **Ślizgowiec spac. Farmana silnik Hispano-Suiza 180 MK.**

gdzie S. V. — objętość wprawionego w ruch powietrza, to zobaczymy, że jednostka masy, naprzykład jeden kg powietrza w ruchu wykona pracę 770/550 razy większą, jak taka sama masa wody, podczas gdy opór będzie 550 razy mniejszy. Na poruszenie natomiast jednostki masy powietrza i nadanie jej pewnej szybkości potrzebna jest praca 770/550 razy większa, aniżeli na poruszneie takiej samej masy wody.

Stąd wnioskujemy, że śmigło jako wentylator jest znacznie mniej sprawne od śruby wodnej, pra-

Rys. 4. **Sportowy ślizgowiec wodny Farmana.**

cującej jako pompa, natomiast jako propeler popędowy będzie sprawniejsze od śruby. Sprawność śmigła doprowadzono obecnie do 90 procent, podczas gdy sprawność śruby wodnej nie przekracza 70 procent. Prócz tego śruba pracuje zawsze w wodzie zatłuszczonej, co zmniejsza jej sprawność do 50 procent.

Zastosowanie śmigła do zapędu łodzi szybkobieżnych dało znaczne oszczędności siły napędowej, na którą składa się:*)

1. Zaoszczędzenie około 30—40 procent siły napędowej dzięki usunięciu perturbacyjnego działania śruby na kadłub i dzięki swobodzie w wyborze odpowiednich form, dających możność zmniejszenia oporu wody na kadłub w ruchu i 2. zaoszczędzenie dalszych 40 procent przy zastosowaniu śmigła jako czynnika o większej sprawności.

Wielkie zastosowanie wodnopłatowców zwróciło uwagę konstruktorów na bardzo ważną w nich kwestję pływaków i skłoniło do poszukiwań i ulepszeń w tym kierunku. Dzięki samolotowi więc powstał ślizgowiec i dzisiaj wszedł w dziedzinę praktycznego użytku.

Powyższa gałęź techniki, tak ściśle związana z lotnictwem jest u nas zupełnie zaniedbana. Posiadając swoich konstruktorów ślizgowców, mając odpowiednie .wytwórnie, sprowadzamy niezbędne dla armji ślizgowce z Francji. (Puck, Pińsk) 9 000 km dróg wodnych czeka na odpowiedni dla nowych warunków tabor".

Tyle p. inż. Bohatyrew. My ze swej strony musimy dodać, że konstruktorowi polskiego typu ślizgowca należy się prawdziwe uznanie za wysiłek umysłowy i materjalny w kierunku zwrócenia społeczeństwu uwagi na możność wykorzystania dróg wodnych sposobem nowym i ekonomicznym. Sposób ten może mieć przedewszystkiem dla handlu polskiego bardzo duże znaczenie i może się stać dla niejednego przedsiębiorcy wysoce lukratywnym środkiem zarobku.

Inż. R. Hub.

*) **Według danych inżyniera R. Morsztyna.**

Przechowywanie benzyny i benzolu.

Stałe przebywanie w pobliżu przedmiotów noszących w sobie utajone źródło niebezpieczeństwa narażenia człowieka na utratę zdrowia lub życia, powoduje u wielu pewnego rodzaju przyzwyczajenie się do niego i zaprzestanie zachowywania należnych środków ostrożności. Lekkomyślność ta, albo lepiej bezmyślność jest wynikiem przypadku lub czuwania opatrzności, bo inaczej dzienniki byłyby zapełnione kroniką wypadków w powyższym sensie, a stacje ratunkowe musiałyby być mocno pomnożone. (Wystarczy przypomnieć ostatnią eksplozję benzyny w Drohobyczu). Przypatrzmy się tylko z jaką beztroską ufnością (w przypadek prawdopodobnie), przechowywane są nieraz większe ilości tak niebezpiecznej pod względem wybuchu i ognia benzyny i benzolu, o czem mówi się prawie każdemu dziecku zaczynającemu odróżniać chleb od czekolady. Tymczasem spotyka się na każdym prawie kroku ludzi, którzy lekkomyślnie narażają siebie i otoczenie na niebezpieczeństwo, o którego skutkach niejeden już miał sposobność przekonać się na własnej skórze.

Co tymczasem powiadają przepisy ochronne w myśl ustawy ubezpieczeniowej o przechowywaniu materjałów łatwozapalnych i wybuchowych:

Materjały łatwozapalne lub wybuchowe winne być przechowywane li tylko w miejscach wystarczająco zabezpieczonych, materjały łatwowybuchowe prócz tego tylko w odpowiednich naczyniach. W pracowniach mogą się one znajdować przez dzień tylko w ilości potrzebnej do utrzymania toku pracy.

W pomieszczeniach, w których tworzą, gromadzą lub szerzą się łatwozapalne gazy, pary albo kurze w ilościach grożących niebezpieczeństwem, nie wolno używać świec albo odkrytego płomienia. Jeżeli pomieszczenia takie nie są oświetlone przez bezpiecznie zamknięte oświetlenie wewnętrzne lub zewnętrzne, wówczas należy dozwolić wstępu do nich li tylko z latarniami bezpieczeństwa. Podobne pomieszczenia należy w wyraźny sposób oznaczyć ostrzeżeniem i „Czerwoną Kulą", stale utrzymywać pod zamknięciem i dozwalać dostępu do nich tylko osobom powołanym.

Według rozporządzenia urzędowego powinny być składy olejów mineralnych ponad 300 kg. zawartości, otoczone t. zw. strefą bezpieczeństwa 15—20 m.

Niepomierny jednakże wzrost komunikacji samochodowej, a wskutek tego zapotrzebowania środków napędowych przepisy te już oddawna prześcignął. Na tego rodzaju magazyny brak obecnie odpowiednich pomieszczeń, co jednakże nie jest powodem, ażeby zastosowanie ostrożności miało być zbytecznem, bo nieszczęście czycha na każdym kroku i spada na ludzi wtenczas, kiedy się go najmniej spodziewają. Prócz tego należy brać pod uwagę również tę okoliczność, że ogień może się również rozciągnąć na zapasy benzyny niedostatecznie zabezpieczonej, z chwilą kiedy już nastąpiła eksplozja, nie ma mowy o szybkiem zlokalizowaniu i ugaszeniu ognia.

Prymitywne środki ostrożności nie usuwają niebezpieczeństwa związanego z przechowywaniem benzyny i benzolu. Prócz przepisów urzędowych koniecznym jest jeszcze wypełnienie następujących warunków: 1. Przechowywane materjały zapalne nie mogą być poddane pod żadnym warunkiem działaniu większej ciepłoty. 2. W powstających przez wypróżnienie zbiornika miejscach nie powinny się zbierać zapalne mieszaniny powietrza i wyparowanego płynu. Próżni należy wogóle unikać. 3. Z urządzenia zbiornika nie powinien się nigdzie wydobywać łatwozapalny płyn.

Warunek pierwszy można wypełnić z łatwością przez umieszczenie zbiornika pod ziemią na głębokości 1 m., ale tak, aby miał również z boków po 1 m. warstwy ziemnej.

Dla wypełnienia warunku drugiego stosowano do niedawna urządzenia ochronne polegające na pokrywaniu płynu ochronnym gazem jakim jest azot, albo kwas węglowy. W ten sposób zamykano temi nieutleniającemi gazami, które uniemożliwiają stworzenie się wybuchowych mieszanin gazów, bezpośrednie zetknięcie się płynu zapalnego w zbiornikach i rurach z powietrzem. Gazy te tłoczy się pompą, w której przewód ssący wbudowany jest wyłącznik pompy rtęciowej; zamyka on przepływ materjału napędowego z podziemnego zbiornika, z chwilą, kiedy zabraknie ochronnego gazu. Często używa się także gazu ochronnego jako gazu tłoczącego materjał napędowy. Niestety jedno i drugie urządzenie posiada większe wady. Z powodu skomplikowanej konstrukcji odmawiają często posłuszeństwa i stawiają właściciela w niewygodnej zależności od gazu ochronnego, którego stosowanie prócz tego jest dosyć kosztowne.

Skutkiem tego okazało się koniecznem wynalezienie więcej celowego systemu, któryby bez zmniejszenia bezpieczeństwa wykluczył stosowanie ochronnego gazu i był w użyciu nieskomplikowany. Punktem zaczepnym okazał się naukowo udowodniony fakt, że mieszanina pary materjałów palnych z powietrzem ponad pewien określony stosunek, nie podlega niebezpieczeństwu eksplozji w odpowiednio niskiej temperaturze. Na tej podstawie zostało skonstruowane urządzenie t. zw. nasytowe.

Jak sama nazwa wskazuje polega ono na przesycaniu powietrza dopływającego i wypełniającego przestrzeń nad powierzchnią płynu znajdującego się w zbiorniku, to znaczy, że powietrze obciąża się parą materjału napędnego tak, że tworzy ono zawsze mieszaninę niezdolną do wybuchu. Przesycanie odbywa się automatycznie i przymusowo zapomocą zbiornika nasytowego z dziurkowanemi metalowemi cylindrami, napełnionego żwirem i umieszczonego na końcu tylnego przewodu powietrznego w podziemnym tanku. Powietrze musi przepływać przez zbiornik nasytowy w którym się musi oziębiać i nasycać płynem w bezwarunkowo przepisowy sposób. Tworzenie się ciśnienia, a wskutek tego zwyżki temperatury w zbiorniku, przez nadmiar powietrza, usuwa specjalny wentyl.

Na innem miejscu tego artykułu jest powiedziane, że przy pożarach, które wybuchły w pobliżu zbiornika benzyny, należy się liczyć z rozciągnięciem się ognia także na nią. Równocześnie może nastąpić zapalenie się jej od iskry elektrycznej od wewnątrz. W obu tych wypadkach przewidziane jest w systemie nasytowym urządzenie ochronne. Zapalenia się benzyny można uniknąć oprócz

ochronnej warstwy ziemi, zapomocą specjalnych zamknięć bezpiecznikowych, znajdujących się w rurach doprowadzających. Bezpieczniki te są skonstruowane na zasadzie Davy'go podobnie jak siatki ochronne na lampach górniczych i zamykają dostęp płomienia do układu rur w zupełności, nawet wtenczas, kiedy przy oznaczonym stopniu ciepłoty topiące się bezpieczniki lekkiego lutu, na rozmaitych częściach aparatury zupełnie się stopiły, ażeby uwolnić gazy ściśnione w systemie rurowym. Metalowe łączeniowe nasadki i czopy, zakręca się szczelnie i zaopatrza również w bezpieczniki siatkowe.

Zapalenie wewnątrz wskutek ewentualnego powstania iskry elektrycznej (uderzenie pioruna), uniemożliwia się uziemnieniem całego agregatu, zapomocą cynkowanego 6 mm. grubego drutu żelaznego, zaopatrzonego w płytę sięgającą do wody wgłębnej. W ten sposób odpływają z łatwością krążące prądy elektryczne.

W stanie nieczynnym są przewody rurowe próżne, a cały zapas benzyny znajdującej się w zbiorniku jest zabezpieczony warstwą przesyconego powietrza. Urządzenie zabezpieczające przed wybuchem i ogniem jest dzisiaj ważną koniecznością przed którą nie wolno się nikomu pod żadnym pozorem uchylać, nie chcąc się narażać na nieszczęście lub też obciążać własnego sumienia spowodowaniem nieszczęścia bliźniego.

Inż. R. Hubicki.

Keramonit.

Keramonit jest masą powstałą z kombinacji różnych materjałów ceramicznych z metalami. Posiada on nieznane dotąd właściwości, dzięki którym znajduje różnorakie zastosowanie we wszystkich gałęziach techniki, zwłaszcza w chemji i elektrotechnice.

Fabrykacja jego odbywa się w podobny sposób, jak szkła na siatce drucianej t. zn., że szkielet z metalowej siatki określonego kształtu powleka się masą ceramiczną i wypala następnie przy bardzo wysokiej temperaturze. Przy wypalaniu łączy się metal z masą w absolutnie trwałe połączenie; powstaje z obu tych komponentów pewnego rodzaju stop. Masa ta staje się dźwięcząco twardą, z czego można wnioskować, że połączenie to nie jest jedynie natury mechanicznej, lecz że powstaje nowe ciało o jednolitej budowie.

Właściwości keramonitu pozwalają się w bardzo szerokich granicach zmieniać, wskutek czego daje się on przystosować do najrozmaitszych celów technicznych. Stosownie do właściwości, jakie się pragnie osiągnąć, bierze się odpowiednie metale, żelazo, kobalt, nikiel, miedź itd., a równocześnie używa się do masy ceramicznej rozmaite rodzaje gliny lub też innych ogniotrwałych tlenków. W ten sposób otrzymany keramonit staje się pośrednim materjałem pomiędzy metalami, a ciałami ceramiczn., który posiada odrębne i przedziwne właściwości.

Przedewszystkiem jest on absolutnie nieczuły na nagłe zmiany temperatury. I tak np. można rozgrzany do czerwoności tygiel z keramonitu wrzucić do zimnej wody, bez obawy popękania. Posiada on również dużą mechaniczną wytrzymałość, bo rzucony na posadzkę kamienną nie ulega uszkodzeniu. Jedynie przez użycie większej siły można go rozbić. Do tych właściwości dochodzą dalsze, a mianowicie wielka zdolność przewodzenia ciepła, jak również zmienna przewodność prądu elektrycznego. Ta ostatnia umożliwia zastosowan. keramonitu jako masy oporowo - żarowej. Prócz tego można uczynić keramonit nieczułym na działanie najrozmaitszych substancyj chemicznych.

Wyrabiać można z keramonitu przedmioty przeróżnych kształtów: tygle, płyty, pasy, a nawet rury o grubości ścian pół milimetra. Ponieważ keramonit jest w wysokim stopniu elastyczny, można z taśmy keramonitowej skręcić spirale, przyczem masa ceramiczna zupełnie nie pęka lub odpada, zgięta nawet na ostrym kancie. Dla tak wysokich zalet stał się keramonit materjałem, używanym do wyr. naczyń, poddawanych wysokim temperatur., a więc w pierwszym rzędzie, do wyr. tygli i rur ogniotrwałych, a w niedalekiej przyszłości znajdzie on napewno b. szerokie zastosowanie także w innych dziedzinach techniki.

Inż. Wit. Roman.

Czasopisma techniczne

„Illustrierte Technik für Jedermann" Nr. 37 podaje ciekawą nowość z dziedziny telegrafji i kinematografji. Drut cieńszy od nitki pajęczej. Termometr - olbrzym, lornetka, jako lupa i mikroskop. Nowy samolot, posiadający konstrukcję podobną do budowy pchły wodnej. Radjoodbiornik na rowerze, trujące czernidło do butów i wiele innych sensacyj technicznych.

Przegląd Dostaw

W dziale niniejszym podajemy przetargi, licytacje i konkursy rozpisane przez urzędy państwowe, komunalne i większe firmy. Każde słowo w „Przeglądzie Dostaw" obliczamy 10 groszy a tłuste słowo tytułowe po 50 groszy. Przy powtórzeniach 2X dajemy 10% rabatu, przy 3X 20% rabatu

Ogłoszenie.

Komenda Głównego Portu Lotniczego ogłasza ustny przetarg na następujący materjał szmelcowy: kabel ołowiany, elektryczny, sznury konopniane, azbest, łożyska kulkowe, świece samolotowe, linki, ściągacze, szkła, agregat, kadłuby samolotowe sprzydła i inne przedmioty, których wykaz znajduje się w Magazynie „Sortownia".

Przetarg odbędzie się w dniu 29 września b. r. o godzinie 10 rano w Magazynie „Sortownia" hangar Nr. 23 przy ul. Topolowej.

Oferenci w dniu przetargu winni zapisać się do godziny 10 rano na listę i złożyć wadjum w kwocie 3 proc. oferowanej sumy na ręce przewodniczącego Komisji Przetargowej.

Przeznaczone na sprzedaż przedmioty znajdują się w Magazynie „Sortownia" gdzie można je oglądać w czasie od 20. 9. 26 r. do 28. 9. 26 r., tamże udzielane będą bliższe szczegóły dotyczące warunków przetargu.

Zastrzega się prawo wyboru oferenta, oraz unieważnienie przetargu.

Zawiadomienie.

Elektrownia Miejska w Poznaniu zamierza wydać prace elektrotechniczne w celu przeróbki instalacyj elektrycznych z prądu stałego na prąd zmienny w Śródmieściu, na Śródce i Wildzie.

Zainteresowane firmy upoważnione do wykonywania instalacyj elektrycznych zechcą zgłosić się pisemnie do dnia 13 września 1926 roku w administracji Elektrowni, ul. Grobla 15, II piętro, pokój 175.

Elektrownia Miejska w Poznaniu.

Przetarg publiczny.

Magistrat miasta Ostrowa (Pozn.) zamierza zakupić ca 3.000 m.² desek sosnowych o grub. 3 cm. — zdrowych, suchych, pierwszej jakości — na ślepą podłogę (pod parkiet) dla nowej szkoły powszechnej w Ostrowie.

Oferty na dostawę odnośnych desek upraszamy przesłać do Miejskiego Urzędu Budownictwa w Ostrowie (Ratusz, pokój 8) najpóźniej do dnia 20 września br.

Ostrów, (Pozn.), dnia 6 września 1926 r.

Magistrat. (—) Musielak.

Dostawa 15.000 skrzyń.

Dyrekcja Państwowego Monopolu Spirytusowego ogłasza przetarg na dostawę 15.000 sztuk skrzyń skombinowanych z terminem dostawy w ciągu września, października i listopada 1926 r.

Reflektanci ubiegać się mogą o dostawę nie mniejszą niż 3.000 sztuk.

Wymagane wadjum przetargowe:

a) przy zaoferowaniu do 5.000 sztuk — zł. 2.000,

b) przy zaoferowaniu od 5.000 do 10.000 szt. — zł. 4.00.

c) przy zaoferowaniu od 10.000 do 15.000 sztuk — zł. 6.000.

Oferty w zalakowanych kopertach składać należy w Wydziale Gospodarczym D. P. M. S., ul. Leszno Nr. 1, IV piętro, gdzie otrzymać można szczegółowe warunki techniezne wraz z rysunkami.

Termin składania ofert do dnia 15 września r. b. do **godziny 14-ej.**

Przetarg nieograniczony.

Oficerska Szkoła Lotnictwa wzywa do złożenia ofert na wykonanie:

1) 80 szt. stołów dwuszufladowych, polerowanych, rozmiaru 1,60 metr. X 0,75 mtr., wys. 0,85 mtr. Materjał: a) sosna, b) dąb.

2) 12 szt. stołów, rozmiaru 0,85 mtr. X 0,70 mtr., wys. 1,00 mtr.

Materjał: podstawa sosnowa, blat — drzewo miękkie nprz.: lipa i t. d., w ramce z drzewa twardego.

3) 12 szt. stołów kreślarskich, składanych (na śrubach).

Materjał: Konstrukcja — buk, dąb lub jesion; blaty-rysownice z lipy i t. p.

Rysunki do obejrzenia u Dyrektora Nauk Oficerskiej Szkoły Lotnictwa w Grudziądzu.

Termin składania ofert — do 15. IX. 26 r.

Oferty należy składać w zalakowanych kopertach, z załączeniem kwitu Kasy Skarbowej na złożone wadjum w wysokości 3% sumy żądanej. Na kopercie hasło: „Przetarg — stoły".

Zamówienie zostanie odebrane loco firma otrzymująca zamówienie.

O. S. L. zastrzega sobie prawo zlecenia wykonania poszczególnych rodzajów stołów różnym firmom.

Przypomnienie.

20 września r. b. upływa termin składania w Garn. Adm. Koszar w Kaliszu ofert **na przetarg szmelcu w Kaliszu** (blaszanego, kutego, lanego, szklanego razem 23 260 kg.).

Przetarg.

Ministerstwo Kolei sprzeda w drodze przetargu około 3.800 tonn różnego złomu w postaci szyn, osi, obręczy, żelaza lanego przepalonego i niespalonego, płomieniówek, różnej stali, wiórów żelaznych i stalowych i blachy cienkiej do 5 mm. Szczegółowe ogłoszenie wydrukowane jest w „Monitorze Polskim" Nr. 201 3/IX i „Nowym Kurjerze Polskim" Nr. 211 2/IX 1926 roku.

Przetarg.

Dep. V. M. S. Wojsk. ogłasza przetarg nieograniczony na wykonanie i dostawę 314 rowerów. Termin składania ofert do dnia 21-go września 1926 r. Informacje: M. S. Wojsk. Dep. V. Wydział Wojsk Samochodowych, pokój nr. 422, ul. Nowowiejska 3—5.

Konkurs.

Komitet Budowy państwowego gimnazjum w Puławach ogłasza konkurs na założenie instalacji elektrycznej w części budynku szkolnego i w jednym domu mieszkalnym. Opis techniczny, warunki techniczne i ślepy kosztorys są do otrzymania w kancelacji gimnazjum. Oferty w zamkniętej kopercie należy składać do dnia 15 września 1926 r. do godziny 15-ej w południe, przyczem należy wpłacić wadjum w wysokości 2 proc. sumy ofertowej.

Puławy, dnia 1. września 1926 r.

Komitet.

Ogłoszenie.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Białowieży ogłasza niniejszem, że w dniu 24 września 1926 r., o godzinie 12-ej w południe, w lokalu Dyrekcji odbędzie się licytacja na sprzedaż około 100.000 m.³ drewna użytkowego na pniu, różnych gatunków, w Nadleśnictwie Ozdamickiem, w drodze przetargu ustnego i przyjmowania pisemnych ofert w kopertach zapieczętowanych, które przyjmowane będą do godziny wyżej oznaczonej.

Zasadnicze warunki przetargu są następujące:

1) Nabywca wyrobi własnym kosztem i staraniem drewno użytkowe z 15-letniego etatu w gospodarstwie przerębowem w Nadleśnictwie Ozdamickiem z drzew o grubości w pierśnicy od 40 cm. wzwyż, oraz z drzew, podlegających usunięciu w pasie pogranicznym, o grubości w pierśnicy od 30 cm. wzwyż.

2) Cena wywoławcza — obecnie obowiązująca takża na drewno użytkowe według V klasy wartości.

3) Ponadto nabywca, dla połączenia rzeki Stwigi z rzeką Prypecią, od wsi Ozdamicze w kierunku na wieś Tolmaczewo i Maleszewo, w celach spławu, zobowiąże się wybudować kanał, lub kolejkę trakcji parowej, łączące tereny eksploatacyjne z koleją normalnotorową.

4) Do ofert, należycie ostemplowanych, ma być dołączony kwit Kasy Skarbowej, ewentualnie Dyrekcji, potwierdzający fakt wpłacenia sumy 15.000 złotych jako wadjum.

5) Warunki licytacyjne, projekt umowy, taksa i wzór ofert są do przejrzenia w Departamencie Leśnictwa M. R. i D. P., w Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży i w Nadleśnictwie Ozdamickiem.

Dyrekcja Lasów Państw. w Białowieży.

Ogłoszenie.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Radomiu podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 12-go października 1926 roku, o godz. 12-ej w Wydziale Zasobów, Rynek Nr. 12, odbędzie się konkurencja na sprzedaż następujących odpadków metali półszlachetnych.

1) otoczek i opiłek bronzowych, zanieczyszczonych w małym stopniu przeważnie ziemią, znajdujących się w Magazynie Zasobów przy st. Skarżysko, około 13.000 klg.,

2) Szumowin giserskich ze stopów, znajdujących się w Magazynie Zasobów przy st. Radom, około 10.000 klg.

Reflektanci winni w terminie, wyznaczonym do konkurencji, nadesłać pod adresem Dyrekcji Kolei Państwowych w Radomiu, ul. Piłsudskiego Nr. 8, oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta do konkurencji na 12. 10. 1926 roku, na kupno odpadków metali półszlachetnych".

W ofercie należy wskazać cenę loco Magazyn, oraz dołączyć pokwitowanie Kasy Głównej Kolejowej w Radomiu, na wniesione wadjum w wysokości 3% ogólnej oferowanej sumy. Kaucję należy wnieść gotówką lub państwowymi papierami procentowymi, mającymi prawa pupilarne.

Osoby, które zaoferują najwyższą sumę i utrzymają się przy kupnie, winny w ciągu 7-miu dni, licząc czas od chwili otrzymania zawiadomienia Dyrekcji o przyznanie kupna, wnieść do Kasy Kolejowej należną sumę, poczem zostanie wydane polecenie, celem przekazania nabytych odpadków.

Bliższych szczegółów, dotyczących tej sprzedaży, udziela wydział Zasobów, Radom, Rynek Nr. 12.

Dyrekcja zastrzega sobie wybór oferenta, oraz unieważnienia przetargu, o ile przetarg ten uważany będzie za niekorzystny dla Dyrekcji. Oferty otrzymane po terminie wyznaczonym do składania zgłoszeń, rozpatrywane nie będą.

Radom, dnia 27 sierpnia 1926 r.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Radomiu.

Ogłoszenie.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 15-ym września 1926 roku, o godz. 12-ej w gmachu Dyrekcji (Lubelska 53) odbędzie się ustno-pisemny przetarg na oddanie w sześcioletnią dzierżawę terenów łowieckich, położonych w Nadleśnictwach: Biłgoraj, Hrubieszów, Chełm, Krasnystaw, Lublin, Dzierzkowice i Puławy.

Oferty w kopertach zapieczętowanych i ostemplowanych marką stemplową 2 zł., można składać w Dyrekcji Lasów Państwowych do dnia 15 września 1926 r. do godz. 12-ej w południe. Warunki przetargu można przejrzeć do dnia licytacji w Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.

Wadjum w kwocie 10 proc. od cen zaoferowanych jako czynsz roczny, winno być dołączone do oferty lub złożone w Dyrekcji Lasów Państwowych przed przetargiem.

Po rozpoczęciu ustnej licytacji, pisemne oferty przyjmowane nie będą.

UWAGA: Niniejszem ogłoszeniem przedłuża się termin, wskaazny w ogłoszeniu Dyrekcji Lasów Państwowych z dnia 18 sierpnia 1926 r., do dnia 15 września 1926 r., oraz zmienia się konkurs ofert na przetarg ustno-pisemny.

Dyrekcja Lasów Państw. w Radomiu.

Przetarg łomu żeliwnego.

Komenda Portu Woj. Puck sprzedaje w drodze przetargu około 50 tonn łomu żeliwnego jak: 3 używane kotły ogniorurowe, blachy okrętowe, ruszta i t. p. 2 kotły można obejrzeć w Stoczni Gdańskiej (Pfandgraben), reszta łomu leży przy bocznicy kolejowej w Porcie Woj. Puck. Załadowanie łomu wprost do wagonów kranem parowem jest bardzo dogodne. Bliższych informacyj udziela Szef Służby Technicznej k-dy Portu Woj. Puck w godzinach urzędowych. Oferty należycie ostemplowane z dołączeniem kwitu na złożone wadjum w Kasie Skarbowej w Pucku w wysokości 200 zł, należy wraz z ofertą przedłożyć do Komisji Gospodarczej Portu Woj. Puck do dnia 22 września 1926 r. o godzinie 9-tej. Przetarg ofertowy odbędzie się 22. 9. rb. o godz. 10-tej w Komisji Gospodarczej Portu Woj. Puck. Komenda Portu Woj. Puck zastrzega sobie prawo wyboru oferenta, przeprowadzenie przetargu ustnego, oraz prawo unieważnienia przetargu.

Komendant Portu **H. Przysiecki,** komdppor.

Przetarg ofertowy.

Państw. Zakład architektoniczno-budowlany w Krakowie, ul. Starowiślna 13 rozpisuje niniejszem Publiczny przetarg ofertowy na budowę szopy dla ceramiki przy Państw. Szkole Przemysłu Artystycznego w Krakowie.

Ostemplowane oferty na przepisanych formularzach należy wnieść w kopertach opieczętowanych do Państw. Zarządu architekt.-budowlanego w Krakowie, najdalej do dnia 20-go września br. do godziny 11 rano, w którym to dniu i czasie nastąpi komisyjne otwarcie ofert w biurze powyższego Zarządu.

Do oferty należy dołączyć poświadczenie Kasy Skarbowej na złożone wadjum w gotówce lub obowiązujących papierach państwowych, do dyspozycji Okręg. Dyrekcji Robót Publ. w Krakowie w wysokośści 5% oferowanej kwoty.

Wzór oferty i przedmiar robót do nabycia w biurze Państw. Zarządu architekt.-budowlanego ul. Starowiślna L. 13, II. p. drzwi Nr. 60, w godzinach urzędowych — gdzie też są wystawione do przeglądu szczegółowe plany budowy.

Oferty nie odpowiadające wyżej podanym warunkom nie będą brane pod uwagę.

Zastrzega się dowolny wybór oferty.

Kraków, 4 września 1926 r. Naczelnik Zarządu:

Inż. M. Heitzman m. p.

Dostawa podkładów kolejowych.

Dyrekcja P. K. P. w Stanisławowie ogłasza publiczny przetarg na dostawę na rok 1927 92.000 sztuk podkładów dębowych i 104.000 sztuk podkładów sosnowych normalnotorowych, według typów polskich normalnych warunków technicznych, ustalonych przez M. K. od dnia 1 stycznia 1924 roku.

Bliższe szczegóły rozpisania zawarte są w formularzu ofertowym, który otrzymać można w podpisanej Dyrekcji bezpośrednio lub pocztą, za nadesłaniem należytości za port.

Oferty, wygotowane na przepisanym formularzu, należycie ostemplowane należy wnieść opieczętowane, z napisem: „Oferta na dostawę podkładów" najdalej do dnia 20 września 1926 roku, godzina 12 w południe, do Prezydjum Dyrekcji Kolei Państwowych w Stanisławowie.

Celem zabezpieczenia zobowiązań ofertowych, należy włożyć wraz z wniesieniem oferty w kasie dyrekcyjnej w Stanisławowie wadjum w wysokości 3% wartości oferowanej ilości podkładów.

Ceny oferowane mają być podane franko wagon w jednej lub więcej oznaczyć się mających stacyj kolei państwowych normalnotorowych w obrębie.

Odbiór prowizoryczny odbywa się w stacji wskazanej.

W stacjach stanisławowskiego okręgu — dostawcy otrzymują w miarę możności potrzebne składowiska.

W razie dostawy w nieprzewidzianej ofertą stacji, zobowiązany będzie dostawca uiścić pełne koszta transportu, aż do stacji ofertowej.

Dostawę należy rozpocząć najpóźniej 15 grudnia 1926 roku i ukończyć ją z końcem maja 1927 roku. Oferty mogą obejmować całe zapotrzebowanie lub też część tegoż, a Dyrekcji Kolei Państwowych przysługuje prawo przyjęcia ofert w całości lub też częściowo, albo też odrzucenia tych bez podania powodu.

Oferenci są związani deklaracją ofertową przez 8 tygodni, licząc od dnia ostatniego przewidzianego do wnoszenia ofert.

Otwarcie wniesionych ofert nastąpi 21 września b. r., o godz. 10 przedpołudniem Dyrekcji Kolei Państwowych w Stanisławowie.

Oferty, wniesione po powyżej oznaczonym terminie, nie odpowiadające postanowieniom niniejszego ogłoszenia lub zawierające niewyraźne, dwuznaczne i nie dla każdego zrozumiałe wyrażenia, jakoteż pisemne lub telegraficzne dodatkowe oświadczenia, albo zmiany zawierające, lub też oferty niewypełnione na przepisanych formularzach ofertowych, oraz oferty, które zamiast konkretnych cen będą zawierały tylko odwołanie się na ceny, jakie ustali Ministerstwo, nie będą uwzględnione.

Ceny muszą być stałe i podane w złotych polskich bez uzależnienia od jakiejkolwiek obcej waluty i innych wyników.

Przetarg.

Dowództwo 2 pułku lotniczego Kraków — Rakowice ogłasza na dzień 20 września 1926 r. godz. 10-ta sprzedaż w myśl przepisów gosp.. O-10 następujących materjałów:

1 grupa: Miedź (nieużytki) 500 kg.
Aluminjum (nieużytki) 730 kg.
Mosiądz (nieużytki) 1.150 kg.
Bronz (nieużytki) 300 kg.
Cynk (nieużytki) 70 kg.
2 grupa: Żelazo (nieużytki) 50.000 kg. (około).
Żelazo lane (nieużytki) 3.000 kg.
Żelazo lane (nieużytki) 3.000 kg.
Smar (oliwa spal.) 1.500 kg.
Szmaty (odpadki brezent.) 6.000 kg.
Gumy 300 kg.
Wozy kadłubowe żelazne 30 szt.

Oferty na poszczególne grupy materjałów należy składać w kopertach zalakowanych do godz. 10-ej dnia 20 września 1926 w Komendzie parku 2 p. lotniczego Kraków 16.

Do oferty należy dołączyć dowód złożenia wadjum w wysokości 10 proc. ogólnej oferowanej sumy.

Dowództwo zastrzega licytację ustną w dniu 20 września godz. 12-ta.

Materjał przeznaczony na sprzedaż oglądać można w Komendzie Parku 2 p. lotniczego w dni powszednie 10-11-ej.

Po spisaniu protokółu sprzedaży, materjał musi być w przeciągu 2 tygodni zabrany.

Dowódca 2 pułku lotniczego
(—) **Malczewski** płk. pilot.

WYRABIAMY MASOWO:

maneże 1-4 konne

młocarnie cepowe

z hamulcem bębnowym na łożach kulkowych typu „Ideal“

sieczkarnie

do zapędu kieratowego

kartoflarki „Gwiazda B“

i polecamy takowe po cenach umiarkowanych

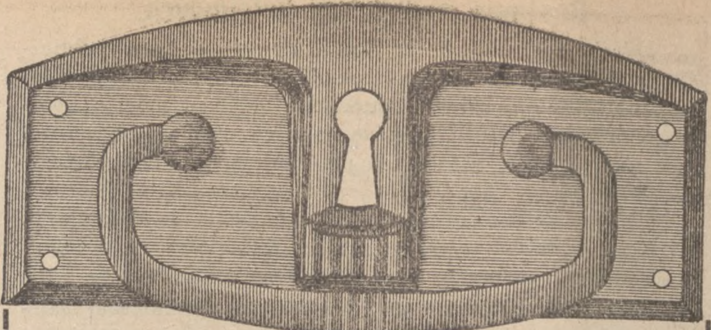
PP. handlarzom udzielamy znacznych ustępstw.

Bracia Malak, Żnin (Wielkop.)

fabryka maszyn i odlewnia żelaza

Telefon nr. 30. Telegr.: Bramafa.

2195

OKUCIA DO MEBLI CZYSTO MOSIĘŻNE poleca

A. Koszewski, Fabryka Wyrobów Metalowych

Poznań, Stary Rynek 61. — Cenniki wysyłamy na życzenie. 2626

Tow. Akcyjne

PRZEMYSŁU METALURGICZNEGO

w POLSCE

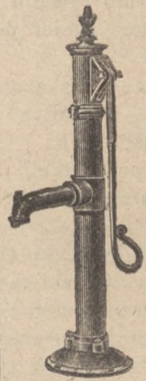
Radomsko 2984

Adres telegraf.: „Metal“ Telefon nr. 22

WYRABIA:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony, drut miedziowany, drut kolczasty.
GWOŹDZIE wszelk. rodzaju, sprężyny meblowe, nity żelazne i miedziane.
ŚRUBY i wkrętki do mebli, podkładki wkrętki do drzewa żel. i mosiężne, wkrętki kute, śruby jasne do metali.
ŁOPATY i szpadle wszelkich kształtów i gatunków z trzonkami lub bez.
WIDŁY stalowe.
KONSTRUKCJE ŻELAZNE, jako to: dachy, mosty, zbiorniki, pomosty, kolejki przenośne, zwrotnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice tramwajowe, wagoniki, kolejki napowietrzne, dźwigi i krany, szkielety wież kościelnych, taczki żelazne i t. d.

Fabryka pomp i budowa studzien

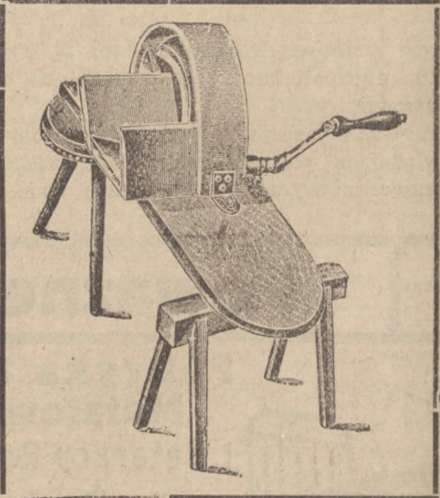
Henryk Lund

Bydgoszcz, ul. Sobieskiego 6. Tel. 249.

1272) Rok założ. 1882.

Studnie wiercone do każdej głębokości. Wielki skład **części zapasowych, rur** oraz **pomp** wszelkiego rodzaju.

Reparacja szybka; monterzy stale do dyspozycji.

SZATKOWNICE

DO KAPUSTY „EMKA”

bez i z zapędem trybowym poleca korzystnie w każdej ilości

2965

PIERWSZA GOSTYŃSKA FABRYKA MASZYN ROLNICZYCH

M. KORNOBIS-GOSTYŃ-TEL. 11

Dzierżawy, zastępstwa, personal, sprzedaże itd.

Żelaźniak

książkowy, korespondent, władający językiem polskim i niemieckim, obecnie na stanowisku kierownika składu, **zmieni posadę od 1. XI. 26.** ewent. wcześniej. Zgłoszenia do administr. „Rynku Metal. i Maszyn." pod nr. **3070.**

Do pobielania żeliwa cyną

poszukuje się uzdolnionego fachowca z długoletnią praktyką. Pisemne zgłoszenia do administracji

„Rynku Metalowego i Maszynowego"

pod **„Pobielanie cyną" nr. 2992**

MAJSTRA DO TARTAKU

i dwóch gatrarzy, poszukuje **Starogardzka Fabryka Mebli, Tow. Akc.** 916

Poszukuję dla mego brata w 19-tym roku życia

posady jako **ucznia**

w zawodzie ślusarsko-mechanicznym lub elektrotechnicznym, z wolnem utrzymaniem. Ewntl. w zamian mógłby prowadzić w wolnych chwilach książkowość firmową w języku polsko-niemieckim. Łaskawe oferty proszę nadsyłać do Admin. „Rynku Metal. i Maszynowego" pod **„Praktykant"** za nr. 2954

Samochody okazyjne, używane

„Buick" 4 cyl., 4-osob. Torpedo, „Fiat", Mod. 510, 6 cyl., 6-os., Torpedo, „OM", 4 cyl., 4-osob., Torpedo, „OM", Sport, 6 cyl., 4-osob., Torpedo, „Austro - Daimler", 60 H. P., 6 cyl., 6-osob., Torpedo, posiada na składzie firma „Austro - Daimler", Tow. Bud. Mot., S. A., w Warszawie, Wierzbowa 6, telefon 9-86. 922

KASETKI

stalowe, podręczne. Kasy i kasety do wmurowania. Fabryka kas pancerno - ogniotrwałych, **S. Zwierzchowski i S-ka, Warszawa, Warecka 9. Telefon 121-57, 122-97.** Cenniki na żądanie. 927

TACHYMETR

ostatniego typu, firmy Neuhöfer z mikroskopami do szacowania, prawie nowy, tanio do sprzedania. **Inż. Lorenz, Zebrzydowice, Śląsk Cieszyński.** 901

Motory ssąco - gazowe

14 i 10 K. M., transmisje z kociołkami, piłę taśmową, abrycht maszyna, piła tarczowa, frezarka na stole drewnianym, baseny do wody, pasy skórzane i parciane, samochód 4 siedzeniowy z zimową nadstawką korzystnie do sprzedania. 3068

Grabianowski, Poznań, ul. Żupańskiego 1. Tel. 1706.

KARUZELĘ ŁAŃCUSZKOWĄ

wraz z motorem lub bez, motor stabilny 12 H. P., okazyjnie sprzedam. Wszystko prawie nowe. Wypożyczalnia rowerów. **Kraków, Dietlowska 2, Stefański.** 903

TRANSMISJA

nowa, średnicy 60, długości 22 000 mm., 11 łożysk stojących Sellers samosmary, trzy sprzęgła miskowe — tanio sprzeda firma **„Silnik", Jarosław, ul. Brzostków.** 902

Szczecina - surowiec

loco rzeźnia w Warszawie jest do sprzedania na nadchodzący sezon 1926-1927. Bliższe informacje udzielane są we wtorki, czwartki i soboty od godz. 12 w południe do 6 wieczorem. Telefon 47-53 lub osobiście. **Warszawa, Aleje 3-go Maja nr. 7-9, Związek Przem. Spożywczego w Polsce.** 921

3051

OKAZJA!

Młocarnie mało używane, prawie nowe:

LANCA z kompletną czyszczarką . . . . . cena 1700 zł
MŁOCARNIA szerokomłotna z czyszczarką . „ 1200 zł
MŁOCARNIA kolcowa z czyszczarką . . . . „ 1100 zł
do wszystkich maszyn wszystkie pasy będą dodane.
ŚRUTOWNIK z walcami Leninga do pasa . . . 350 zł
ŚRUTOWNIK AMBY z kamieniami do pasa . . 390 zł

poleca **JÓZEF RYTLEWSKI, Świecie** n/Wisłą, telef. 88

GENERATOR

w bardzo dobrym stanie, kompletny od motoru o sile 40—50 H. P., sprzedamy tanio, **Dom H. K. „Zachęta", Kraków, Gdańska 6.** 904

Okazyjnie do sprzedania kocioł

78 i pół m. kw. 9 atmosfer ciśnienia, budowa 1898 roku, firmy Heinrych Lanz, Mannheim, kocioł wysuwany z kompletną armaturą, do natychmiastowego użytku, taki sam kocioł 10 atmosferowy, budowa 1905 r. Wiadomość: **S. Działoszyński, Częstochowa, Fabryczna 4.** 928

AUTO SZEŚCIOSOBOWE

„Schenard Walcher" oświetlenie elektryczne, rejestrowane, kompletnie na chodzie — sprzeda okazyjnie **Fryderyk Gorączko, Myślenice.** 905

OFERTA REKLAMOWA

Ofiaruję wyjątkowo korzystnie:

Lokomobilę „Flöther" 1888 r. 6 atm. gruntownie wyremontowaną; **1 siewnik do zboża „Flöther"** 2.50 m, 21 rzędów, gruntownie wyremontowany; **1 siewnik do sztucznych nawozów „Nowa Westfalja"**, fabr. Fricke, Bielefeld 2.50 m z przodkiem; **2 siewniki do sztucznych nawozów „Nowa Westfalja"** fabrykat Fricke, Bielefeld z szerokim przodkiem i przyrządem do sterowania wzdłuż; **1 siewnik do sztuczn. nawozów „Nowa Westfalja"** fabr. Fricke, Bielefeld 3.50 m z przodkiem i przyrządem do sterowania wzdłuż; **6 sortowników do kartofli „Vistula"** fabr. Muscate, Betcke et Co; **25 pługów jednoskibowych** wrzesińskich; **15 parników do kartofli „Walbet"** syst. Ventzki à 190 ltr; **3 parniki do kartofli „Walbet"** syst. Ventzki à 100 ltr; **2 parniki do kartofli „John"** syst. Ventzki à 65 ltr; **120 m pasa z sierści wielbłądziej „Lenko"** 150 mm szeroki; **60 m pasa z sierści wielbłądziej „Lenko"** 160 mm szeroki; **3 maszyny do prania cynkowe „Akas"** fabr. zagraniczny; **2 dołowniki do kartofli** 3-rzędowe syst. „Sarazzin"; **1 dołownik do kartofli** 4-rzędowy syst. „Sarazzin"; **42 kotły cynkowe; 250 sztuk dziabek poznańskich do kartofli; 180 sztuk dziabek pomorskich do kartofli; 10 szufli francuskich do piasku; 10 szpadli do drenów; 200 noży do buraków; 25 szpadli zagranicznych nr. 1; 50 szpadli zagr. nr. 2; 50 szpadli zagr. nr. 3; 50 szpadli zagr. nr. 5.**

PP. Kupcom udzielam wysoki rabat i skonto gotówkowe.

Franciszek Jaworski

Fabryka maszyn i narzędzi rolniczych
Września (Wielkopolska)

Telefon nr. 14.

3052

APARAT KINEMATOGRAFICZNY

firmy amerykańskiej „Grofoskop" okazyjnie do sprzedania. Model zaliczkowy mały z motorkiem elektrycznym. Obejrzeć **Warszawa, Aleje 3-go Maja nr. 9. Bursa dla sierot po poległych wojskowych. Telefon 505-96, godzina 2—3.** 910

LICZNIK TAKSÓWKOWY

z całym kompletem, sprzedam. **Zgoda 4; 4—6 „Polskie Włókno", Warszawa.** 908

MŁYN MOTOROWY

kaszarnia, odpowiedni na mączny, przytem olejarnia z domem mieszkalnym, w mieście, tanio, wyjazd. Grodzisk Mazowiecki. Wiadomość w restauracji, Romanowski. 909

Motory na gaz świetlny

używane, do sprzedania w Gazowni I-szej przy ul. Ludnej 16: 8 H. P. firmy „Dentz" szt. 2, 16 H. P. firmy „Dentz" szt. 1, 25 H. P. firmy „Dentz" szt. 1, 25 H. P. firmy Bikenton - Brande szt.1, angielski, 100 kg. kawałków używanego kabla różnej średnicy w izolacji. Wiadomość na miejscu od dnia 6-go do 15-go b. m., od godz. 9 rano do 12-tej i od 2-ej do 4-ej po południu. Reflektanci proszeni są o składanie ofert do **Dyrekcji Zakładów Gazowych, Kredytowa 3, Warszawa.** 906

Do odstąpienia

względnie sfinansowania przez większą firmę, **warsztaty z produkcją nowych manometrów, termometrów itp.** (eksport zapewniony) i dużym składem gotowych aparatów, oraz części Objekt 2,500 dolarów. Poważne zapytania pod „Manometr" do admin. „Rynku Metal. i Maszyn." **pod nr. 2995.**

TOKARNIA POCIĄGOWA

metrowa do sprzedania. **Plac Trzech Krzyży 7, Warszawa, Fiałkowski.** 923

Lokomobila

firmy czeskiej, siły 25 koni, łożyska, transmisja z kroksztynami i dwa wałki. Cena przystępna. **Radom, ulica Chłodna nr. 12. Piotr Samsonowski.** 907

Lokomobila

220-260-300 km. i inne oraz kotły parowe, Diesle nowe i używane, sprzedaje Towarzystwo **„Promotor", Warszawa, Mokotowska 16, telefon 303-34 i 303-37.** 925

Samochód ciężarowy

fabrykat Daimler, nośności 5 t. w dobrym stanie użyteczności, dotychczas w biegu, sprzeda 2843

„Cerealia" w Chełmży (Pomorze).

Ewentualnie może być z przyczepką nośności 3 tonny.

MASZYNY POŃCZOSZNICZO - TRYKOTOWE

sprzedaje, reparuje najtaniej, najsolidniej, uskutecznia fabryka maszyn, **Kuciński, Puławska 71. Warszawa.** 917

Lokomobilę 50 PS.

z rezerw. kotłem rurkowym, natychmiast sprzedam. **Młyn Parowy, Miejska Górka.** 929

MASZYNĘ MEREŻKOWĄ SINGERA

najnowszy typ z elektrycznym motorem lub bez, oraz maszynę okrętkową, tanio sprzedam. **Warszawa, Krucza 18. „Gwiazda".** 918

Reklamowa oferta

Lokomobilę „Flöther" 1888 r. 6 atm. gruntownie wyremontowaną; 120 m pasa z sierści wielbłądziej 150 mm szeroki; 60 m pasa z sierści wielbłądziej 160 mm szeroki; 6 sortowników do kartofli „Vistula"; 4 siewniki do nawozów „Nowa Westfalja"; 20 parników systemu Ventzki 100 i 190 ltr; 3 dołowniki do kartofli 3 i 4-rzędowe

odda po bardzo korzystnych cenach:

Franciszek Jaworski

Fabryka maszyn i narzędzi rolniczych

Września (Wielkopolska)

Telefon nr. 14.

3053

Lokomobila motorowa

nadająca się do młockarni i t. p., nowa, 12 konna, firmy „Deutz" typu „Colonia", na benzol, benzynę, naftę, spirytus, okazyjnie do sprzedania lub ewentualnie może być zamieniona na samochód osobowy w dobrym stanie. — Parowa fabryka wyrobów z granitu i marmurów. **Alfred Fiebiger, Kalisz, ul. Górnośląska 102.** 2974

LOKOMOTYWY oraz WÓZKI 5—7 TONNOWE

i 2 platformy — wszystko dla toru 600 mm. Sprzedaje Towarzystwo **„Promotor", Mokotowska 16, Warszawa, telef. 303-34 i 303-37.** 924

KUPNA

Kafar parowy

w zupełnie dobrym stanie, kupię lub wypożyczę. Szczegółowe oferty nadsyłać: **Toruń, „Piła", Bydgoska nr. 33.** 981

GARNITUR MŁOCARNIANY

benzynowy albo parowy, w dobrym stanie, kupię. Zgłoszenia: **Zarząd dóbr Rogi, poczta Podegrodzie, Stary Sącz.** 933

MOTOR GAZOWY

używany, 20-konny do popędu gazem ziemnym, kupimy. — Zgłoszenia kierować do firmy **W. Stawiarski et Co., fabryka nafty, Krosno.** 932

SZTANCĘ DO ŻELAZA

kombinowaną z nożycami zakupimy. Podać opis i cenę firmie **„Silnik" — Jarosław, ul. Brzostków.** 914

Tartak parowy

Bierońskiego i Honkisza w Kozach, woj. krakowskie — zakupi lokomobilę o sile 60—80 H. P. 915

LOKOMOBILE

przewoźne o sile 25—60 KM kupimy.
NITSCHE i S-ka, Poznań ul. Kolejowa 1-3. 3057

SAMOCHÓD UŻYWANY

w dobrym stanie (na dorożkę), kupię zaraz. Oferty piśmienne upraszam na adres: **Eisen, Słupca, ziemia Kaliska.** 920

GENERATORA ELEKTRYCZNEGO

około 100 K. W., 1 motoru elektrycznego 100 K. W., napięcie obojętne, około 1 000 obrotów, poszukujemy. Szczegółowe oferty prosimy nadsyłać do firmy **F. Lord, biuro techn., Kraków, ul. Lubicz 1.** 913

2 do 4 WALCOWEGO MŁYNA

rozmiar 800—300 mm., oraz urządzenia olejarni lub prasy hydraulicznej poszukuję. Zgłoszenia do **Brezera, Pińsk.** 930

MŁOTA PAROWEGO

do wbijania palisad drewnianych i pali, poszukuje się celem dzierżawy. Oferty pospieszne uprasza: **Kurt Forchmann, przedsiębiorstwo budowlane, Katowice, ulica Wojewódzka 58, telef. 73.** 912

KAŻDĄ ILOŚĆ ZŁOMU SZAMOTOWEGO

kupimy. **Pom. Zakłady Ceramiczne, T. A. w Grudziądzu, ul. Tusz. Grobla 57. Tel. 46.** 911

4-ch WOZÓW CIĘŻAROWYCH

w beznagannym stanie, 75 ctn. siły nośnej, do tego 2 pary silnych koni roboczych ewtl. z szorami, poszukuję. **Eggebrecht, Wieleń, pow. Czarnków.** 919

DYNAMO

w dobrym stanie, 15 do 20 amper. z opornikiem regulacyjnym, kupię. **Ruszkiewicz, fabryka mebli, Jarocin.** 926

KOTŁA LOKOMOBILOWEGO

o powierzchni ogrzewalnej 40 m. kw. i o ciśnieniu 5—6 atmosfer bez mechanizmu parowej maszyny, poszukujemy. Oferty do Towarzystwa Handlowo - Przemysłowego **„Multus", Warszawa, Moniuszki 4.** 931